

[Annette Just]

(Beslutningsforslag nr. B 8).

Jeg henviser til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.

Glønborg (KRF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af en bistandskommission.

(Beslutningsforslag nr. B 9).

Jeg skal i øvrigt henvide til beslutningsforslagets tekst og de bemærkninger, der ledsager det.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 5:

Forespørgsel til undervisnings- og forskningsministeren [om ministeren vil tage skridt til at ændre folkeskolens afsluttende prøver, så disse bliver et reelt udtryk for den enkelte elevs udbytte af undervisningen i folkeskolens fag].

Af Jette Pors (CD) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 10/10 91).

Formanden:

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg Tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Forespørgsel nr. F 4:

Forespørgsel til arbejdsministeren:

»Hvilke aktiviteter agter regeringen at iværksætte i forbindelse med, at år 1992 er valgt som europæisk arbejdsmiljøår?«

Af Tommy Dinesen (SF) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 3/10 91. Fremme af forespørgslen vedtaget 10/10 91).

Begrundelse

Tommy Dinesen (SF):

Jeg tror, at de fleste mennesker, i hvert fald parlamentarikere, er klar over, at arbejdsmiljø er noget, som berører mange, og at det er noget, der interesserer mange. Og med baggrund i, at EF har gjort 1992 til europæisk arbejds-

miljøår, synes vi, at det var en god anledning til at få en debat om det, der foreligger, og det, man har tænkt sig at gøre i den anledning.

Jeg ved naturligvis, at der er nedsat et – endda nationalt – råd, der skal se på nogle af de forslag, der vil fremkomme; men som sagt, baggrunden for forespørgslen er, at jeg gerne vil høre, hvad der vil ske i ovennævnte anledning.

Besvarelse

Arbejdsministeren (Kirkegaard):

Jeg er på regeringens vegne glad for at få denne forespørgsel om det europæiske arbejdsmiljøår, fordi det giver mig lejlighed til at redegøre for de aktiviteter, der i øjeblikket planlægges igangsat i løbet af året, og det gælder naturligvis om, at vi alle er med til at skabe så megen opmærksomhed omkring det europæiske arbejdsmiljøår som overhovedet muligt, og hertil kan denne forespørgselsdebat også bidrage.

Arbejdsmiljøåret er det seneste udtryk for, at det internationale perspektiv får større og større betydning for det danske arbejdsmiljø. Udviklingen inden for EF på dette område har med andre ord fået en stigende indflydelse på den danske arbejdsmiljøudvikling.

Arbejdsmiljøåret vil også få den funktion, at det udbreder den offentlige debat og skærper bevidstheden om vort arbejdsmiljø, og jeg håber, at denne debat vil skabe nogle konstruktive rammer for det fremtidige arbejdsmiljøarbejde. Vi kan med året fokusere på arbejdsmiljøet på nye måder og forhåbentlig inddrage nye befolkningsgrupper i arbejdet på at forbedre arbejdsmiljøet.

Først vil jeg gerne kort berøre baggrunden for vedtagelsen af arbejdsmiljøåret. Det var jo den daværende danske arbejdsminister, der i 1987 under det danske formandskab i EF stillede forslag om afholdelse af et europæisk arbejdsmiljøår. Rådet fulgte ideen op samme år med vedtagelsen af en resolution om, at 1992 udpegedes som året for sikkerhed, hygiejne og sundhed på arbejdspladsen. Herefter startede selve arbejdet med et handlingsprogram, som blev endeligt vedtaget af Ministerrådet i sommer.

Formålet med det europæiske år er at gennemføre en række aktiviteter, som skal fremme og nyttiggøre de foranstaltninger, der allerede

[Arbejdsministeren]

er gennemført i Fællesskabet i medfør af artikel 100 A i Romtraktaten, som er hjemmelen til at udarbejde arbejdsmiljødirektiver. I handlingsprogrammet er aktiviteterne delt op i to kategorier, nemlig dem, der skal gennemføres på Fællesskabsniveau, og dem, der skal gennemføres på nationalt niveau.

På Fællesskabsniveau vil Kommissionen bl.a. gennem øget information udbrede kendskabet til initiativerne på arbejdsmiljøområdet og de konsekvenser for arbejdsmiljøet, som disse forventes at få.

På det nationale niveau har hver medlemsstat nedsat en komité til at vurdere, hvilke kampagner der skal iværksættes som en del af arbejdsmiljøåret. Komiteerne sammensættes i alle medlemslandene på grundlag af trepartsprincippet. I EF er der afsat 12 mio. ECU til gennemførelse af året, der løber fra 1. marts 1992 til 28. februar 1993. EF's bevilling til Danmark er på 1,8 mio. kr.

For så vidt angår indholdet vil jeg gerne understrege, at vi på nuværende tidspunkt stadig befinder os på et forberedende stadium. Den danske komité, kaldet Nationalkomiteen, har foreløbig planlagt en række forskellige aktiviteter. Til orientering kan jeg oplyse om følgende planlagte aktiviteter:

Arbejdsmiljøåret vil blive igangsat med et opstartsarrangement i Danmark. Arrangementet er stadig på et meget forberedende stadium. I tilknytning hertil vil der blive bragt radio- og tv-opstartsprogrammer både i Danmarks Radio og i TV 2. En væsentlig del af aktiviteterne for Nationalkomiteen vil herefter være igangsættelse af en række forskningsprojekter inden for de vigtigste områder af vores arbejdsmiljø. Der vil især blive arbejdet med forebyggelsesstrategier inden for kemiske, biologiske, ergonomiske og fysiske påvirkninger. Disse forskningsaktiviteter vil selvsagt blive koordineret med igangværende forskning på de pågældende områder. Nationalkomiteen vil sørge for, at der løbende bringes materiale om arbejdsmiljøåret i forskellige fagblade, og at der udkommer et nyhedsbrev, der regelmæssigt orienterer om aktiviteterne og resultaterne. De første nyhedsbreve er allerede udsendt. Nationalkomiteen vil igangsætte særlige oplysnings- og uddannelsesaktiviteter omkring sikkerhedsorganisationen på de enkelte virksomheder.

Året afsluttes med en forskningskonference i København for hele EF om arbejde og sundhed med deltagelse af 500-600 specialister og beslutningstagere inden for arbejdsmiljøområdet arrangeret af EF, Arbejdsministeriet og Arbejdstilsynet. Det er tanken, at Arbejdsministeriet sammen med det ansvarlige EF-direktorat for arbejdsmiljøåret i tilknytning til den videnskabelige del af konferencen holder det afsluttende møde for det europæiske arbejdsmiljøår og opsummerer, hvad der er opnået, og hvad det har lært os.

En stor del af ansvaret, arbejdet og initiativerne i forbindelse med selve året er selvsagt henlagt til Arbejdstilsynet. Der er opbygget et særligt sekretariat, der dels varetager det daglige arbejde i forhold til Nationalkomiteens opgaver, dels tager sig af koordinationen af arbejdsmiljøåret i Arbejdstilsynet. Og Arbejdstilsynets enkelte kredse vil bl.a. bruge 2 pct. af den samlede tid, der anvendes til virksomhedskontrol, til arbejdsmiljøåret.

Arbejdstilsynet har endvidere inden for initiativerne »Debat om og nye synsvinkler på arbejdsmiljøet« planlagt en bog om arbejdsmiljø, en film om arbejdsmiljø, en filmfestival med en konkurrence op til festivalen og studiekredse om arbejdsmiljø i aftenskoleundervisningen.

Arbejdsmiljøfondets informationsaktiviteter vil også være præget af arbejdsmiljøåret både for så vidt angår uddannelse, forlagsvirksomhed og andre informationsaktiviteter. Jeg vil her blot nævne et par aktiviteter. Det er planlagt at udgive en informationspjece om EF og arbejdsmiljøet, der særligt retter sig til sikkerhedsorganisationer og BST-ansatte m.fl. Der er planlagt et nordisk BST-seminar i 1993, hvor temaet »Den nordiske arbejdsmiljømodel i forhold til EF« behandles i relation til BST'ernes fremtidige opgaver, og det overvejes for tiden at afholde en konference, hvor der kan udveksles erfaring om arbejdsmiljøuddannelserne i EF.

Jeg vil afslutningsvis nævne en række aktiviteter, som forskellige institutioner har planlagt. I april 1992 afholdes udstillingen og konferencen »Prevent – Protect 92«, arrangeret af bl.a. Arbejdstilsynet, Arbejdsmiljøfondet og Brancheforeningen for Personlige Værnemidler i Odense. I maj 1992 afholdes i Århus konferencen »Miljø og cancer« for forskere og beslut-

[Arbejdsministeren]

ningstagere om arbejdsmiljø, arrangeret af Kræftens Bekæmpelse og Arbejdsmiljøinstituttet m.fl. Samtidig afholdes udstillingen og konferencen »TeknoVision« om teknologien i menneskets tjeneste, arrangeret af Ingeniørforeningen i København. »TeknoVision« handler om sundhed, sygdom, arbejdsliv og teknologi år 2002, og i juni 1992 afholdes en europæisk konference om forebyggelse gennem bedre design i København, arrangeret af European Foundation for Improvement of Living and Working Conditions i Dublin.

Som man kan høre, er der altså allerede nu planlagt igangsat en lang, lang række aktiviteter i forbindelse med det europæiske arbejdsmiljøår, flere vil givetvis komme til, og det er mit håb, at alle institutioner, alle personer, alle organisationer, der er engagerede i arbejdsmiljøspørgsmål, vil deltage aktivt og være med til i 1992 for alvor at sætte fokus på arbejdsmiljøproblemerne i Danmark og meget gerne med det resultat, at vi fortsat markerer os som det førende land i EF med hensyn til at sikre et godt arbejdsmiljø for vore arbejdstagere.

*Forhandling***Tommy Dinesen (SF):**

Jeg vil starte med at sige tak for den redegørelse, der nu er givet af ministeren, og jeg synes naturligvis, det er godt, at der sker nogle ting på området.

Jeg har en gang imellem haft fornemmelsen af, at arbejdsmiljøet er noget, som diskuteres sådan mere på teknikerplan med folk i Arbejdstilsynet og andre. Om det er rigtigt, ved jeg ikke, men jeg har gennem nogle år haft den opfattelse, at det har været sværere at få de folk med, der dagligt arbejder med de forskellige ting og bliver udsat for miljøbelastninger, som man nu gør, når man er på en arbejdsplads.

Jeg bed især mærke i, at ministeren sagde, at man også ville bruge radio og tv i en kampagne, og det synes jeg er vigtigt, for det kan måske tage brodden af noget af det, jeg her har sagt om, at diskussionen foregår på et andet plan, end den burde. Derfor synes jeg, at hvis vi kan få diskussionerne om arbejdsmiljø op at stå på arbejdspladserne, er vi i hvert fald nået meget langt.

SF har gennem mange år været kritisk over for den førte politik på dette område. Vi har adskillige gange fremført – og det står vi ved – at vi synes, det er forkert, at man har skåret ned på Arbejdstilsynet, hvor der nu er ca. 700 ansatte. Derfor foreslog vi også i sidste samling, at man kunne lave noget, der hed brugerbetalning på arbejdsmiljøområdet, så Arbejdstilsynet ad den vej kunne få tilført nogle midler, således at flere kunne blive ansat i Arbejdstilsynet. Vi mener, at Arbejdstilsynet er vigtigt i denne forbindelse, fordi Arbejdstilsynet har lovgivningsmagten med sig. Hvis Arbejdstilsynet kommer ud på en virksomhed, hvor der er sket nogle ulykker, eller hvor man ikke efterlever loven, har Arbejdstilsynet mulighed for at gå ind. Det mener vi er det rigtige.

Samtidig har det forbavset mig noget at se, at Bedriftssundhedstjenesten efterhånden liner op til at prøve at komme ind i det vakuum, der har været. Jeg kan se af adskillige rapporter, at BST nu forsøger at gå ind på den måde, at den prøver på at uddanne folk. Det samme er tilfældet på områder som det ydre og det indre miljø. For godt og vel et års tid siden foreslog SF her i Folketinget en samling af det ydre og det indre miljø, således at det er mennesker med de samme uddannelser, der behandler sagerne såvel i Arbejdstilsynet som i amternes teknik- og miljøudvalg. Det, der kom ud af debatten, var, at man skulle prøve det et stykke tid, og så vidt jeg kan se, har man taget det op i nogle amter, men det er selvfølgelig svært at sige, hvorledes resultatet af det er på længere sigt. Vi vil selvfølgelig gerne være med til at styrke, at det ydre og det indre miljø bliver samlet; jeg tror, vi var de eneste, der stemte for det under den førromtalte forespørgselsdebat.

Nu er det jo sådan, at arbejdsmiljøet er en meget omfattende – og jeg vil sige nogle gange bureaukratisk – forestilling, fordi der er Arbejdstilsynet, der er Bedriftssundhedstjenesten, som bliver betalt delvis af arbejdsgiverne, og så er der de arbejdsmedicinske klinikker, som er meget vigtige i denne sag, og som ligger under amterne. Jeg tror, jeg har spurgt igennem fem år, hvorledes de arbejdsmedicinske klinikker kører, og må konstatere efter den besked, jeg får, at der er meget, meget store forskelle på ventetiden på de arbejdsmedicinske klinikker. Hvis jeg skal bruge et par eksempler, som jeg kender, nemlig mit eget amt,

[Tommy Dinesen]

Vestsjællands Amt, kan jeg nævne, at der i dag er tre ugers ventetid, hvorimod der i Storstrøms Amt er ni måneders ventetid. Og der er adskillige amtsrådspolitikere, der er bange for øjeblikket, fordi dette kan betyde, at når man nedlægger sygehusgrænserne, vil der blive flyttet fra steder, hvor man har stor kødannelse, til steder, hvor der ikke er så stor kødannelse. Det kan selvfølgelig betyde en yderligere belastning af nogle amter, fordi de amter, der ikke har satset ressourcer på de arbejdsmedicinske klinikker, nu tjener på det, og det kan ikke være meningen.

Lægerne er også en del af dette, og det er så den fjerde del. Lægerne er ofte blevet kritiseret, fordi der er mange af de alment praktiserende læger, der ikke har den uddannelse, der skal til. Der bør gøres en indsats for at få lægerne med, og det har man også lovet. Det svar har jeg i hvert fald fået, da jeg i sin tid stillede disse spørgsmål.

Når nu 1992 er blevet det europæiske arbejdsmiljøår, må jeg nok sige, at jeg selv har sådan et had-kærligheds-forhold til EF – det er det, vi i matrosprog kalder ambivalent holdning – forstået således, at der kommer nogle ting fra EF, som er gode. Og det er jo fantastisk at se i Arbejdstilsynets redegørelse for 1990, at Erik Andersen, der er direktør for Arbejdstilsynet, ligefrem roser de andre europæiske lande for i nogle tilfælde at overhale Danmark. Det er i hvert fald kommet lidt bag på mig.

Og jeg må nok også sige, at forleden dag fik vi en tyk sag, det, man kalder en moppedreng, fra EF, hvor jeg ser, at man fra Kommissionen foreslår nogle ting, som jeg aldrig i min vildeste fantasi kunne stille forslag om her i Folketinget, nemlig at man næsten vil forbyde natarbejde. Det er ikke, fordi vi alle sammen ved, at natarbejde er noget, der giver store skader, men nu foreslår man altså også, at de, der har natarbejde eller skifteholdsarbejde, skal lægeundersøges. Og der er ikke noget at sige til, at arbejdsgiverne har stillet sig kraftigt op mod, at det var noget specielt problem, selv om vi ved, at det er det. Jeg har også set, at rederne har sagt, at hvis dette blev vedtaget, ville det betyde, at der skulle dobbelt så mange folk om bord i skibene; man har lige fået en masse skibe hjemskrevet til Danmark, og nu vil det altså gå den modsatte vej. Men jeg tror, det er en god debat at få, fordi man her peger på nogle

af de ting, nemlig at det giver nogle problemer at have skifteholdsarbejde.

Jeg ved, at der er en masse forslag undervejs, fordi det er det europæiske arbejdsmiljøår, og jeg håber og tror, at det, at der er nogle aktiviteter forskellige steder, vil gøre, at vi vil få diskussionen i gang igen. Diskussionen var i hvert fald stor, da man for 16 år siden vedtog en arbejdsmiljølov.

Jeg vil også gerne sige, at WHO har lavet en bog – en god bog – »Sundhed for alle år 2000«, som jeg synes er den bibel, eller hvad man nu skal kalde den, som alle burde arbejde efter på arbejdsmiljøområdet.

Jeg skal hermed på vegne af Venstre, Det Konservative Folkeparti, Det Radikale Venstre, Kristeligt Folkeparti og SF fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Med henblik på at sikre Danmark en fortsat fremtrædende position i forbindelse med den stigende internationalisering af arbejdsmiljøområdet opfordrer Folketinget regeringen til i det europæiske arbejdsmiljøår 1992-93 – at forelægge Folketinget en redegørelse for status og perspektiver i arbejdsmiljøudviklingen med særlig vægt på den øgede EF-integration og rollefordelingen mellem Arbejdstilsynet og de øvrige aktører på arbejdsmiljøområdet (bedriftssundhedstjenesten, branchesikkerhedsråd og sikkerhedsorganisationer)

– i et samarbejde med arbejdsmarkedets parter i Arbejdsrådet at udarbejde en handlingsplan, der sigter på at imødegå de helbredsskader, som erfaringsmæssigt især rammer arbejdstagere med f.eks. ensidigt, gentaget og monotont arbejde, og derved sikre, at Danmark også på dette arbejdsmiljøområde kan bidrage positivt til udviklingen i EF, hvor Kommissionen allerede har taget en række initiativer, bl.a. i forbindelse med direktivforslaget om arbejde ved skærmterminaler.

Tinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 4).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se foran). Dette forslag indgår nu i debatten.

Jytte Andersen (S):

1992 er europæisk arbejdsmiljøår, og der er derfor al mulig grund til at sætte fokus på vores arbejdsmiljø. Til trods for en god arbejdsmiljølov med fornemme, fremadrettede intentioner om, at et sikkert og sundt arbejdsmiljø skal tilstræbes, og at grundlaget for, at virksomhederne selv skal kunne løse sikkerheds- og sundhedsspørgsmål gennem såvel arbejdsmarkedets parter organisationer, bedrifts-sundhedstjenester og Arbejdstilsynet, skal etableres, kan vi desværre konstatere, at arbejdsmiljøet inden for både den offentlige og den private sektor lader meget tilbage at ønske. Virkeligheden er desværre den, at uagtet vi har en god rammelov, en organisering af sikkerhedsarbejdet, bedriftssundhedstjeneste og arbejdstilsyn samt vejlednings- og kampagnearbejde, har virksomhederne, hvad enten det er i den private eller i den offentlige sektor, ikke den rette tilskyndelse til at udvikle et sundt og ufarligt arbejdsmiljø.

Mulighederne for gratis at skaffe sig af med nedslidte og udrændte medarbejdere er for gode, ja, det er faktisk helt gratis for virksomhederne. Arbejdsulykker, dødsulykker eller helt horrible arbejdsforhold forskrækker og skaber furor her og nu, men livet går videre, og morgendagen leverer nye historier. Andre systemer sørger for at få lemlæstede, forulykkede medarbejdere lappet sammen og tildelt erstatninger og førtidspension. De straffemæssige sanktioner over for virksomhederne nærmer sig det latterlige, når de forsømmer at overholde påbud.

Det er for nemt, det er for billigt at snyde sig fri for ansvar for et godt arbejdsmiljø. Omkostningerne for det dårlige arbejdsmiljø betales af andre: Det offentligt finansierede reparationsværksted står klar i form af sundhedsvæsen, sygedagpengelovgivning og førtidspensivering.

Socialdemokratiet finder det nødvendigt at sætte lys på arbejdsmiljøet, ikke alene fordi vi synes, at det bør være en elementær menneskeret at have et arbejde, der ikke nedbryder ens sundhed og velfærd, men også fordi vi synes, at de økonomiske omkostninger for det offentlige er for store, og at de egentlig ansvarlige slipper for billigt.

Det er efter vores opfattelse på tide, at der skabes sammenhæng mellem ansvar og økono-

mi. Jeg vil blot henlede Folketingets opmærksomhed på, at de samfundsøkonomiske omkostninger som følge af arbejdsskader i 1987 var 28 mia. kr., og at man fra det offentlige side – stat, amt og kommune – siger, at omkostningerne ved et for dårligt arbejdsmiljø rundt regnet er omkring 15 mia. kr.

Opgaven er efter vores opfattelse at udvikle og forbedre vores eget arbejdsmiljø, samtidig med at vi indgår i et internationalt samarbejde, hvad i øvrigt ikke alene ILO har givet udtryk for og opfordret os til, men som også er nedfældet i Nordisk Råds arbejdsmiljøkonvention.

Jeg vil trække fire problemstillinger frem, ikke fordi de er uddybende, men fordi tiden ikke tillader mere.

For det første skal vi have stoppet for nedslidning som følge af monotont, ensidigt og gentaget arbejde, og det skal være nu. Det har været en temmelig pinefuld affære at være vidne til, at nedslidte mænd og kvinder med ødelagte arme og rygge ikke kan få accepteret, at deres nedslidning hænger sammen med et hårdt, monotont og ensformigt arbejde. Derfor fremsætter Socialdemokratiet i denne uge forslag til at få ændret på forholdet.

For det andet: Virksomheder og arbejdsledere skal bringes til at forstå, at der er en nøje sammenhæng mellem arbejdets organisering og fysisk og psykisk nedslidning. Ansvar for at lede og fordele arbejdet indebærer også et ansvar for, at arbejdet organiseres på en måde, som sikrer et sundt og rent arbejdsmiljø. Derfor skal det forebyggende miljøarbejde indgå som en integreret del af en moderne virksomheds personalepolitik såvel i den private som i den offentlige sektor og såvel i små som i store virksomheder. Vi skal derfor opfordre til at styrke sikkerhedsarbejdet i de små og mellemstore virksomheder via regionale sikkerhedsgrupper, et system, som man har erfaringer – og gode erfaringer – med i Norge.

For det tredje: De fysiske og psykiske belastninger er specielt i den offentlige sektor et stort og stigende problem. Inden for sundhedsområdet udsættes i tusindvis af medarbejdere – hjemmehjælper, sygehjælper, plejeassistenter og socialpædagoger – hver eneste dag for tunge løft og akavede arbejdsstillinger, som ødelægger ryg og arme. Socialrådgivere møder oftere og oftere aggressive klienter, som er des-

[Jytte Andersen]

perate, og det er faktisk en psykisk overordentlig belastende arbejdssituation, disse medarbejdere befinder sig i. Mange offentligt ansatte arbejder ofte også i situationer, hvor de er alene, og hvor de faktisk tit og hyppigt bliver voldeligt truet. Andre områder inden for den offentlige sektor kunne trækkes frem, og givet er det, at hvis den fysiske nedslidning er hård, er den psykiske ikke mindre hård. Kravet om besparelser, nedskæringer, effektiviseringer og omstillinger er psykisk nedbrydende for medarbejdere på almindeligt medarbejderniveau, og vi ved, at der er en klar sammenhæng imellem arbejdsmiljø og sygefravær. Det var nok mere relevant for en emsig finansminister at beskæftige sig med det end de forudsigelige angreb på de offentligt ansatte.

For det fjerde: I betragtning af, hvor mange sorte pletter vi har på arbejdsmiljølandkortet – jeg skal blot nævne de enorme belastninger, vi ved der er på det ydre miljø som følge af den måde, vi producerer varer på, og den teknologi, vi betjener os af – skulle man tro, at arbejdsministeren så en udfordring i at styrke de instrumenter, vi i dag har til at forebygge arbejdsmiljøskader.

Den udfordring ser arbejdsministeren tydeligvis ikke foran sig. De seneste års katastrofale nedprioriteringer af Arbejdstilsynet, den langsommelige proces med bekendtgørelsesarbejde, det ringe engagement i en udbygning for at sikre sammenhæng mellem det indre og ydre miljø og de utrolig vage tilbagemeldinger på Arbejdsmiljørådets plan for 1992 er eksempler på ministerens tilbagetrukne tilværelse i arbejdsmiljøspørgsmål.

Det ville i øvrigt have klædt arbejdsministeren, der som bekendt er medlem af en regering, der gerne vil adfærdsregulere befolkningens forbrug af serviceydelser, om han havde gjort sig nogle overvejelser om adfærdsregulerende arbejdsmiljøafgifter, så virksomheder ikke fortsat gratis kan ekspedere nedslidte og arbejdsskadede mennesker over i det skattefinansierede forsørgelsessystem.

Man kunne f.eks. lægge afgift på risikofyldte produktioner og produkter og subsidiere andre produkter og fremme forskningen, kort og godt lade forurenere betale, hvad enten det er natur eller mennesker, der bliver ødelagt. Jeg tror, det er vigtigt, at vi får intensiveret vores arbejde med hensyn til arbejdsmiljøet, således

at vi kan bevare førertrøjen, når vi skal indgå med styrke i det arbejde, der ligger foran os som følge af, at 1992 er udnævnt til arbejdsmiljøår.

Jeg vil gerne tillade mig at fremsætte følgende forslag om motiveret dagsorden, som jeg vil anbefale arbejdsministeren at bruge som en meget konkret arbejdsplan:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget opfordrer arbejdsministeren til at sikre et sundt arbejdsmiljø på både det private og offentlige arbejdsmarked, der modvirker psykisk og fysisk nedslidning, at skabe økonomiske incitament med det formål at fremme det forebyggende arbejde, at forstærke arbejdet med at skabe sammenhæng mellem det indre og ydre miljø, at styrke sikkerhedsarbejdet i små og mellemstore virksomheder via regionale sikkerhedsrepræsentanter, at inddrage det offentlige arbejdsmarked under bedriftssundhedstjenesten, at færdiggøre bekendtgørelsesarbejdet inden 1. april 1992 og at sikre, at Danmark kan bevare og forbedre arbejdsmiljøet efter indtræden i det indre marked.

Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 5).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Også dette dagsordensforslag indgår nu i forhandlingen.

Pia Christmas-Møller (KF):

Når 1992 er udnævnt til europæisk arbejdsmiljøår, er det som bekendt et resultat af et dansk ministerinitiativ. Det siger vel i sig selv lidt om, at vi i Danmark faktisk prioriterer arbejdsmiljøet højt, og at vi ønsker, at det også sættes i det rette europæiske og internationale perspektiv. Det er utrolig vigtigt, at så mange som muligt bliver involveret i debatten om, hvordan vi til stadighed kan forbedre arbejdsmiljøet. En aktiv medleven og opmærksomhed omkring arbejdsmiljøets betydning hos den enkelte medarbejder og virksomhed er en afgørende forudsætning for, at vi kan udvikle og forbedre arbejdsmiljøet.

[Pia Christmas-Møller]

Fra konservativ side lægger vi vægt på, at Danmark ligger i front i dette spørgsmål, og vi glæder os over, at EF i stigende omfang prioriterer arbejdsmiljøemnerne.

Som det er nævnt af ministeren, har EF's Ministerråd vedtaget et handlingsprogram vedrørende sikkerhed, hygiejne og sundhed på arbejdspladsen. Programmet er delt op i to kategorier: for det første en kategori, der vedrører de initiativer, der skal gennemføres i Fællesskabsregi, og for det andet en kategori, der vedrører det, der skal gennemføres på nationalt niveau.

EF har, som det er blevet sagt, bevilget 1,8 mio. kr. til gennemførelse af en arbejdsmiljøkampagne i Danmark.

Vi mener i Det Konservative Folkeparti, at det er vigtigt, at pengene bliver udnyttet til at komme bredt ud til store befolkningsgrupper om forskellige centrale arbejdsmiljøspørgsmål, som kan bidrage til det forebyggende og oplysende arbejde, herunder bl.a. oplysninger om, hvordan de lokale sikkerhedsorganisationer kan benyttes effektivt som redskaber i det forebyggende arbejde.

Vi mener, at den række af initiativer, som arbejdsministeren har refereret til i sin besvarelse, lige præcis vil give os den brede og målrettede udnyttelse af midlerne, som der er behov for, sådan at Danmark fuldt ud kan leve op til de intentioner, som ligger bag EF's arbejdsmiljøår.

Hvad angår det af Socialdemokratiet stillede dagsordensforslag, må vi sige, at vi ikke kan støtte forslaget. Vi må stemme imod, for det første fordi vi synes, at den dagsorden, vi selv er medforlagsstillere til, er bedre, for det andet fordi Socialdemokratiets dagsorden ikke afspejler arbejdsmarkedets parter aktive rolle i forbindelse med udformningen af reglerne på arbejdsmiljøområdet. Og det mener vi faktisk er ret vigtigt. Derfor må vi altså stemme nej til Socialdemokratiets dagsorden.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Jeg kan godt forstå, at fru Pia Christmas-Møller, når hun er forlagsstiller på en anden dagsorden, så ikke kan stemme for den socialdemokratiske dagsorden. Men jeg vil gerne spørge fru Pia Christmas-Møller eller hr. Tommy Dinesen, hvad det egentlig er i det dagsor-

densforslag, partierne har stillet, som forpligter arbejdsministeren på en ny måde. Arbejdsministeren er jo under alle omstændigheder forpligtet til løbende hvert år at fremlægge arbejdsmiljøplaner for, hvad der sker på området, både på det danske arbejdsmarked og også vedrørende den rolle, vi spiller i det europæiske samarbejde. Det er noget, arbejdsministeren er forpligtet til. Derfor finder vi, at dagsordenen i bedste fald er overflødig, fordi den ikke er forpligtende på nogen måde i retning af nye krav eller et intensiveret arbejde.

Endelig vil jeg sige til fru Pia Christmas-Møller, at vi lægger utrolig megen vægt på, at arbejdsmarkedets parter bidrager til og er engageret i arbejdsmiljøarbejdet, hvad der faktisk også er tilfældet. Arbejdsmarkedets parter har jo eksempelvis for længe siden færdiggjort deres del af arbejdet med en række bekendtgørelser, som stadig væk ligger på arbejdsministerens bord, eller hvor de måtte ligge i Arbejdsministeriet, og venter på underskrift.

Jeg skal bare nævne én bekendtgørelse, som har været et par år undervejs, nemlig bekendtgørelsen om BST's sjette etape. Den har parterne været færdig med i 2 år, men den er ikke ekspederet. Det er et udtryk for, at man er lige gyldig i regeringen med, at parterne faktisk er optaget af arbejdsmiljøspørgsmål.

(Kort bemærkning).

Tommy Dinesen (SF):

Jeg sagde faktisk, at vi selvfølgelig diskuterede de forslag, der forelå. Jeg prøvede i min tale at gøre opmærksom på, at vi er meget optaget af, hvad der foregår i EF. Jeg synes, det er meget vigtigt, at vi får noget på det område, at vi bliver mere fremadrettede. Jeg ved selvfølgelig ikke, hvorledes den beretning kommer til se ud til sin tid, men det er i hvert fald vigtigt, at vi får noget på det område.

Fru Jytte Andersen gjorde meget ud af det med det ensidige arbejde. Nu har der jo for nylig været en sag med hensyn til syerskerne, og jeg kontaktede nogle i aftes, som havde været med til at lave rapporten om syerskerne. De syntes, det var et godt forslag, som de gerne ville støtte, fordi de syntes, der var noget konstruktivt i det. Problemet for syerskerne er jo, at man ikke har villet acceptere, at der var tale om en arbejdssygdom, men det gør man jo, som det fremgår af pind 2. Nu bliver det accepteret, at det er en arbejdssygdom.

[Tommy Dinesen]

Hvad angår den socialdemokratiske dagsorden, synes jeg, der er mange pæne ting i den, og jeg synes også, at fru Jytte Andersen holdt en udmærket tale, som jeg kunne nikke genkendende til, fordi det er nogenlunde det samme, som jeg selv mener. Men jeg synes dog ikke, at dagsordenen er så god. »At sikre et sundt arbejdsmiljø. . .« Jamen det er jeg da enig i, det går jeg og siger næsten hele tiden. Og sådan er det hele vejen igennem.

Jeg ville gerne have, at vi fik noget gennemført denne gang, men det dagsordensforslag, fru Jytte Andersen har fremsat på Socialdemokratiets vegne, er der jo ikke flertal for.

Jeg vil også gerne sige noget om nogle af de andre punkter i dagsordenen: At igangsætte BST i den offentlige sektor. . . Jamen det er undervejs. At styrke arbejdet for at skabe sammenhæng mellem det indre og ydre miljø. . . Jamen det er jo et SF-forslag, som jeg endda tror Socialdemokraterne stemte imod, da vi stillede det for 1½ år siden. Nu er det lige pludselig blevet socialdemokratisk politik. Vi har stillet et dagsordensforslag om det, men vi synes stadig væk, det er godt.

Hvad angår opfordringen til at færdiggøre bekendtgørelsesarbejdet inden 1. april, kan jeg bekræfte, at der ligger nogle spørgsmål i Arbejdsmarkedsudvalget, og derfor vil jeg gerne spørge arbejdsministeren, om han vil gå ind for, at man færdiggør det arbejde inden 1. april.

Arbejdsministeren (Kirkegaard):

I anledning af det sidste spørgsmål, som hr. Tommy Dinesen stillede konkret til mig, kan jeg sige også med henvisning til den udtalelse, der kom fra fru Jytte Andersen, at der lå et antal bekendtgørelsesudkast på mit skrivebord. Men jeg vil gerne gøre opmærksom på, at jeg har den ufravigelige skik, at mit skrivebord er ryddet mindst én gang hvert døgn. Så jeg må altså på det kraftigste protestere imod, at de skulle ligge på mit skrivebord.

Men vi har jo nogle bestemte systemer, når vi tilrettelægger nye regler om arbejdsmiljø i Danmark, og det er primært et godt system, hvor parterne medvirker aktivt. Det betyder, at vi har ekspertise til at vurdere de konkrete initiativer, der er undervejs, ekspertise, der hviler på praktisk indsigt i, hvordan forholdene er på de enkelte virksomheder. Det mener jeg da er

godt. Det er også godt, at man har tradition for at foretage konsekvensberegninger af nye regler, før man sætter dem i værk. Hvis man ikke gør det, har man jo ikke en jordisk chance for at vurdere, om man prioriterer rigtigt.

Det er fuldstændig korrekt, som der er blevet gjort opmærksom på fra hr. Tommy Dinesens side, at der i øjeblikket foreligger et antal bekendtgørelser, som er til vurdering bl.a. med hensyn til bedømmelse af de økonomiske konsekvenser. Ulempen ved det system er, at det kan gå for langsomt, og jeg synes også selv, at vi her trænger til at få skruet tempoet op, og det agter jeg at drage omsorg for sker – naturligvis under respekt for parternes indflydelse.

Jeg er ikke i stand til at sætte en bestemt dato på de enkelte bekendtgørelsesudkast, men jeg kan give et klart tilsagn, ikke mindst over for de partier, der står bag det dagsordensforslag, som også regeringspartierne støtter, om, at jeg selvfølgelig vil medvirke aktivt til, at tempoet bliver skruet ganske alvorligt op.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Først til arbejdsministeren. Jeg har ikke for vane at få informationer om, hvad Dansk Arbejdsgiverforening sender ud i sit interne informationsarbejde. Men jeg er tilfældigvis kommet under vejr med, at Dansk Arbejdsgiverforening i sin interne miljøinformation allerede for en måned siden pegede på, at det var utilfredsstillende, at en lang række bekendtgørelser, som var færdigforhandlet med arbejdsmarkedets parter, og som var sendt til ministeriet, ikke var ekspederet. Det er da ejendommeligt, at arbejdsministeren, som man må formode har flere kontakter til Dansk Arbejdsgiverforening, er ubekendt med, at der foreligger nogle bekendtgørelser, som ikke er færdige i hans eget system.

Men jeg vil nu gerne konkret spørge arbejdsministeren, om han så ikke bare kan give os nogle antydninger af, hvor lang gennemsnitstiden for bekendtgørelsesarbejdet er. Jeg vil f. eks. gerne høre, hvad den er for den bekendtgørelse, jeg nævnte på BST-området, 6. etape, og for bekendtgørelserne om støj og om stilladser, bare for at nævne et par eksempler. Jeg går ud fra, at arbejdsministeren har set spørgsmålet fra Arbejdsmarkedsudvalget.

[Jytte Andersen]

Endelig vil jeg gerne sige til hr. Tommy Dinesen, at jeg ikke kunne opfatte, om der var noget nyt i den dagsorden, som SF er medforlagsstiller til, som arbejdsministeren ikke på forhånd er forpligtet til over for Folketinget, over for Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg. Hvad var der af nyt i denne dagsorden i modsætning til arbejdsministerens øvrige forpligtelser?

(Kort bemærkning).

Taanquist (S):

Der er en række enkeltproblemer i arbejdsmiljøet, som er værd at fremdrage her, som hr. Tommy Dinesen også har gjort. Nu er der den ulempe, at jeg endnu ikke har fået dagsorderne, men jeg forstår, at det, som hr. Tommy Dinesen siger i dagsordenen og også har gentaget her fra talerstolen, er, at det, der skal gøres i den helt aktuelle sag vedrørende det monotone og det ensidigt gentagne arbejde, er, at der nu skal laves en handlingsplan, og at det oven i købet er noget, som hr. Tommy Dinesen skulle have aftalt med de mennesker, der har med den sag at gøre på arbejdsmarkedet.

Det forstår jeg ikke, for det, der her er brug for, er ikke en handlingsplan, men derimod handling her og nu. Og som vores ordfører, fru Jytte Andersen, allerede har bebudet, står vi parat allerede i denne uge med et lovforslag, der skal tage højde for den situation, som vi alle er enige om skal løses her og nu. Jeg forstår slet ikke, at SF kan stå model til, at dette her skal udskydes i en handlingsplan. Alt ligger klart til politisk beslutning på dette område.

Arbejdsministeren (Kirkegaard):

Det er med stor interesse, jeg erfarer, at fru Jytte Andersen abonnerer på Dansk Arbejdsgiverforenings interne meddelelser; jeg bemærkede, at det var Dansk Arbejdsgiverforenings interne meddelelser. Jeg kan sige, at det gør jeg ikke, og jeg har ikke kendskab til denne såkaldte meddelelse. Det siger jo meget om, hvor komplekst det politiske system er i Danmark, at Socialdemokratiet nu åbenbart har bedre kontakt til Dansk Arbejdsgiverforening end Det Konservative Folkeparti. Jeg synes i og for sig ikke, at der er noget forkert i det; jeg konstaterer det blot og håber i øvrigt også, at fru Jytte Andersen så vil lytte til mange af de

kloge råd, som fru Jytte Andersen sikkert vil få fra sine nye venner. Det har jeg da selv benyttet mig af ved flere lejligheder, og det tror jeg også har haft en gavnlig indvirkning på den politiske proces.

I øvrigt til fru Jytte Andersens spørgsmål om den konkrete tidsramme for nogle bekendtgørelser: Jeg gør opmærksom på, at forespørgslen i dag vedrører det europæiske arbejdsmiljøår, og jeg synes bestemt, at vi skal koncentrere debatten om dét, for der er et behov for, at vi får skabt så meget enighed og så meget opmærksomhed omkring det europæiske arbejdsmiljøår som overhovedet muligt. I øvrigt er det jo sådan, at der er stillet spørgsmål om disse bekendtgørelsesudkast i Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg. Jeg kan selvfølgelig ikke her ryste ud med oplysninger om, hvordan arbejdet er foregået fra måned til måned, men det er klart, at disse oplysninger helt naturligt vil indgå i de drøftelser, vi skal have i Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg.

(Kort bemærkning).

Tommy Dinesen (SF):

Jeg vil gerne sige til hr. Taanquist, at jeg synes, det er godt, hvis der kommer nogle forslag fra Socialdemokratiet på disse områder. Når de foreligger, vil vi se på dem, men jeg er ikke meget for at diskutere nogle forslag, som jeg ikke har set endnu.

Det, som jeg har hørt hr. Taanquist foreslå, er indførelse af omvendt bevisbyrde. Det er jo noget, vi har diskuteret i forbindelse med patientforsikringen, og det har vi støttet varmt, og det vil vi da stadig væk støtte, fordi det vil få en indvirkning på behandlingen af arbejdsskaderne. Der er ikke noget nyt i det. Men at diskutere nogle forslag, der ikke ligger på bordet endnu, er jeg som sagt ikke så meget for.

Over for fru Jytte Andersen vil jeg gerne igen henvise til pind to i dagsordenen, hvor det hedder, at man i samarbejde med arbejdsmarkedets parter i Arbejdsmiljørådet skal udarbejde en handlingsplan, der sigter på at imødegå de helbredsskader, som erfaringsmæssigt især rammer arbejdstagere med f.eks. ensidigt gentaget, monotont arbejde, og at det skal sikres, at det kommer ned i EF.

Det betyder, sådan som jeg opfatter det, at de arbejdsskader, der før ikke har været omhandlet af disse regler, nu bliver det, og det er

[Tommy Dinesen]

jo det, der har været problemet for syerskerne. Det gælder i øvrigt ikke bare syerskerne – men det er det sidste, der har været fremme – det gælder også lastbilchauffører, dem, der arbejder ved skærmterminaler, og mange andre. Nu bliver der altså lavet noget på dette område, og det synes vi ærlig talt er et fremskridt, og da der er godt og vel 300.000 af den slags i dette land, synes vi i hvert fald, det er noget, der betyder noget. I Radioavisen her til morgen blev det bl.a. omtalt, fordi der nu var kommet en rapport om arbejdsskader, hvoraf det fremgik, at det var den form for arbejde, der havde en stor produktion af arbejdsskader i dette land. Derfor synes vi, det er godt, der sker noget. Hellere det end at stå og foreslå noget andet, som vi måske ikke får noget ud af.

(Kort bemærkning).

Taanquist (S):

Jamen dette er der jo ikke noget nyt i, vil jeg gerne sige til hr. Tommy Dinesen. Det, det her drejer sig om, er, at sagen med hensyn til nedslidning på grund af monotont og ensidigt gentaget arbejde er klarlagt. Der er ikke behov for en handlingsplan, der er behov for handling her og nu. Hr. Tommy Dinesen siger, at han ikke kan tage stilling til forslag, han ikke kender. Jamen det drejer sig simpelt hen om, som hr. Tommy Dinesen selv refererer det her fra talerstolen, at disse former for arbejdsskader bliver anerkendt som erhvervs sygdomme, anderledes er det ikke. Og jeg ved, at hr. Tommy Dinesen ved alt om, hvad det betyder også med hensyn til omvendt bevisbyrde osv.

Jeg vil gøre opmærksom på, at det er i overensstemmelse med, hvad de pågældende selv mener, altså syerskerne og deres fagforening, ligesom det er i overensstemmelse med, hvad arbejdstagerens part har sagt i erhvervs sygdomsudvalget. Vi er fuldstændig på linje, sagen er klarlagt, der er ikke behov for yderligere at udskyde det her, der er behov for handling her og nu.

Endelig vil jeg gerne sige til arbejdsministeren med henblik på, hvad jeg måske har til hensigt at sige ved en senere lejlighed i denne debat, at den bedste indsats, vi kan gøre i det europæiske arbejdsmiljøår, har vi fået tilkendegivet fra ILO, der nemlig siger, at det bedste, Danmark kan gøre, er at være i frontposition på arbejdsmiljøområdet. Det er derfor, hele

vores indsats i denne her debat er at påpege, hvordan Danmark kan være i frontposition, for på den måde gavner vi bedst hele det europæiske arbejdsmiljøområde.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrland (S):

Det er egentlig interessant at lytte til debatten her og studere det dagsordensforslag, der er fremsat, og som jo helt klart fortæller, at denne debat handler om, at vi skal tale om de store linjer, at vi skal trække nogle linjer i forhold til EF osv.

Jeg føler, at der er et stærkt behov for, at vi begynder at konkretisere nogle af disse initiativer, forsøger at skabe nogle resultater m.v. Så sent som til morgen har vi i Arbejdsmarkedsudvalgetovre fra Arbejdstilsynet modtaget en rapport om ulykkesstatistikken inden for bygge- og anlægsområdet, og den viser, at selv om der er gjort en indsats, og selv om man i Folkeetinget har stået og talt om de store linjer og forsøgt at konkretisere dem, er ulykkestallet og antallet af dødsfald ikke faldet i perioden fra 1979 til 1988.

Det fortæller mig noget om, at der er behov for, at man begynder at konkretisere nogle af disse tanker og begynder at handle frem for bare at blive ved snakken.

Jeg synes i øvrigt, det er interessant, at arbejdsministeren interesserer sig så meget for vores informationskilder i forhold til bekendtgørelsesarbejdet. Jeg har bedt ministeren om at komme i samråd også vedrørende bekendtgørelse om byggekraner inden for bygge- og anlægsområdet, hvor ministerens egne folk – det er altså ikke alene Dansk Arbejdsgiverforening, der dømmer nøl over for ministeren, det er også ministerens egne folk i direktoratet – nu råber vagt i gevær og siger, at størsteparten af byggekranerne inden for bygge- og anlægsområdet er rene dødsfælder, og ikke desto mindre har der ligget en bekendtgørelse på arbejdsministerens bord i et år.

Det er direktoratets egne folk, der siger det, og de siger det offentligt, de siger det til pressen. Jeg mener, der er behov for, at vi får taget fat på nogle af disse konkrete spørgsmål. Det kunne være, at det kunne bidrage til at nedbringe den ulykkesstatistik, som jeg står med her i hånden.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

I SF har vi lagt vægt på, at der blev vedtaget noget konkret og noget, der kunne bruges til noget, og noget mere handlingsrettet end brede almindeligheder.

Det er også derfor, vi har kvitteret for, at arbejdsministeren på det konkrete punkt, der var i Socialdemokratiets dagsorden, nemlig om bekendtgørelserne, her har tilkendegivet, at det bliver fremskyndet. Og jeg forstår arbejdsministerens tilkendegivelse på den måde, at arbejdsministeren vil sætte al sin kraft ind på, at det nu sker hurtigt.

Det var det konkrete i Socialdemokratiets dagsorden. Det svarede arbejdsministeren ja til på hr. Tommy Dinesens spørgsmål. Derfor kunne man sige, at Socialdemokratiet passende kunne tage sit forslag tilbage og stemme for vort forslag.

Hr. Taanquist kunne ikke se perspektivet i det, der står om en handlingsplan om at imødegå helbredsskader, som rammer arbejdstagere med ensidigt gentaget og monotont arbejde. Det forstår jeg ikke en brik af.

For første gang siger et folketingsflertal nu, at her er et område, som vi politisk, menneskeligt fastslår er arbejdsskader. Det er jo det, hele diskussionen har handlet om. Nu siger et folketingsflertal, at monotont arbejde kan give arbejdsskader. Arbejdsskadestyrelsen har ikke kunnet tage den beslutning. Det var forkert. Det skulle laves om. Vi presser på i udvalget for at få lavet beslutningen om syerskerne om her og nu.

Men nu siger et politisk flertal, at dette er arbejdsskader. Og så siger vi: Fremover skal erhvervslivet ændres, sådan at vi ikke slider folk ned, og det skal der laves en handlingsplan for.

Jeg vil gerne spørge hr. Taanquist, om han virkelig ikke mener, at der skal laves en handlingsplan om, hvordan erhvervslivet laver hele sin produktion om. For det er det, der står her. Det handler ikke om tilbagekigning, om omvendt bevisførelse. Det støtter vi, når det kommer – det er SF-politik – og vi mener oven i købet, at den afgørelse, der er truffet på syerskeområdet, skal gøres om, og vi håber, Socialdemokratiet vil støtte det.

Det her er ikke forhaling, men det er lidt mere fremsynet end den debat, vi har hørt indtil nu fra Socialdemokratiets side.

(Kort bemærkning).

Tommy Dinesen (SF):

Jeg skal ikke gentage, hvad hr. Gade sagde; jeg synes, det var udmærket. Men jeg vil gerne spørge fru Jytte Andersen, hvad det betyder i den socialdemokratiske dagsorden »at skabe økonomiske incitamenter med det formål at fremme det forebyggende arbejde«. For jeg føler også, at det er en passus, man kan bruge udadtil, og som er meget pæn. Men er det brugerbetalingen, som SF har stillet forslag om? Jeg mener ikke, at Socialdemokratiet stemte for SF's forslag om brugerbetaling på arbejdsmiljøområdet, men det kan godt ske, at jeg husker galt, for vi har jo stillet ret mange forslag på dette område.

Hvad angår forslaget om at styrke arbejdet med at skabe sammenhæng mellem det indre og ydre miljø, må jeg gøre opmærksom på, at også det jo er et SF-forslag. Hvorfor kommer det først nu? Hvorfor støttede I det ikke før?

Endelig vil jeg gerne sige til hr. Taanquist, at jeg ikke synes, der er nogen grund til, at vi står og diskuterer, for jeg er ikke uenig med hr. Taanquist – det ville jo også være mærkeligt. Hr. Taanquist har ikke sagt noget, som jeg ikke synes er rigtigt, eller som SF ikke også står for, bortset fra hr. Taanquists bemærkning om, at der skal handling til her og nu. Det er jo lige noget, jeg ellers godt kan lide. Men jeg kan nu godt sætte mig ind i, at man ikke – hverken når det gælder syersker eller andre med tilsvarende arbejde – fra den ene dag til den anden kan skabe andre arbejdsstillinger, hvis det er det, der er behov for, ligesom man ikke bare kan bygge biler om. Derfor synes jeg, det er udmærket med en handlingsplan. Det synes jeg i hvert fald er et skridt på vejen.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Jeg har forstået, at SF er gået sammen med regeringen om denne dagsorden, fordi man gerne vil have noget ud af debatten. Jeg må ærlig talt sige, at SF's ambitionsniveau har bevæget sig katastrofalt i nedadgående retning.

Det, man får ud af denne dagsorden, er en redegørelse, som Arbejdsmiljørådet alligevel skal udarbejde. Det er en handlingsplan, der sigter på at imødegå osv., »sigter på«, det er ord, som anvendes til bevidstløshed, specielt

[Jytte Andersen]

fra regeringens side, når der skal vindes tid, når man skal vente med et eller andet. Der er ikke nogen datoer, på hvilke der skal komme nogle konkrete forslag fra regeringen.

Vi underkender bestemt ikke, at hr. Tommy Dinesen har arbejdet med arbejdsmiljøområdet i mange år, og vi er også langt hen ad vejen enige med ham, men jeg vil gerne spørge hr. Tommy Dinesen om, hvor mange handlingsplaner der i tiden løb har været udarbejdet på dette område, men som aldrig nogen sinde er nået frem til en politisk beslutningsproces.

(Kort bemærkning).

Taanquist (S):

Hr. Gade vender tingene fuldstændig på hovedet, og i den retning skal jeg da ikke frakende hr. Gade overordentlig store evner. Det, som Socialdemokratiet foreslår, er, som også fru Jytte Andersen lige har sagt, handling her og nu. Det, der står i hvert fald i den dagsorden, jeg har fået her – vi har ikke fået den rigtige endnu – er »en handlingsplan, der sigter på at imødegå...«, og det er altså ikke handling her og nu, det er handling om et halvt eller et helt år. Den bedste måde at få ændret arbejdsforholdene på nu, de arbejdsforhold, der gør, at nogle mennesker vil blive nedslidte, er, at man anerkender disse lidelser som erhvervs sygdomme. Så snart de berettiger til erstatning, skal der nok ske noget på arbejdspladserne.

Det socialdemokratiske forslag kommer som allerede sagt hurtigst muligt, og det går simpelt hen ud på, at disse lidelser skal anerkendes som erhvervs sygdomme, og så vil der også ske noget på arbejdspladserne. Det skal ske her og nu og ikke ifølge en eller anden handlingsplan, der skal vedtages. Jeg ved ikke, hvor langt perspektivet er for den, men det kan vi måske få at vide.

Det forslag, der om ganske få øjeblikke bliver fremsat af Socialdemokratiet, om handling her og nu, vil redde situationen på dette område.

(Kort bemærkning).

Tommy Dinesen (SF):

Det er jo ikke en tv-udsendelse, hvor man skal kunne svare på, hvor mange handlingsplaner der er fremsat i Folketinget. Det er jeg i hvert fald ikke i stand til, men jeg kan sige, at

vi ikke har fremsat ret mange på arbejdsmiljøområdet. Den eneste, jeg sådan set husker der blev til noget, er asbesthandlingsplanen, og det var på et socialdemokratisk initiativ.

Man kan diskutere, hvornår det, der står i den dagsorden, som vi er medforslagsstillere til, skal foregå. Til min store forbavelse blev jeg ringet op af Det Fri Aktuelt i går aften, og de vidste en masse ting, som jeg dårligt vidste selv. Jeg sagde, at det afgørende for mig var, at vi fik noget igennem på dette område, f.eks. hvis vi kunne hjælpe syerskerne, for de har været herinde mange gange, og de presser selvfølgelig på. Det mener jeg vi kan, måske hverken i morgen eller i overmorgen, men så på lidt længere sigt. Jeg er træt af at stå på denne talerstol og blive ved med at sige rød front og hele tiden fremvise de rigtige ting for så at blive nedstemt; sådan hjælper jeg ikke de syge syersker. Det er ikke, fordi jeg har noget mod rød front, det siger jeg også til 1. maj, men i dag drejer det sig om at få noget gennemført.

Vi kan stemme for dette, og derfor er vi medforslagsstillere, og det er udmærket, at der sker noget.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Jeg vil blot komme med det budskab, at hørt nede fra bageste række er det meget svært at finde nogen substans i en tilsyneladende modsætning mellem det at handle her og nu og at planlægge sine handlinger for fremtiden, så jeg vil da foreslå, at man stopper den del af diskussionen, som vi føler er temmelig uinteressant.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jeg synes nu, det er en ganske interessant debat, om der skal være en handlingsplan for at imødegå de helbredsskader, man får ved monotont arbejde, for det, hr. Taanquist siger, er, at vi nu skal anerkende monotont arbejde som skyld i erhvervs sygdomme. Det er vi enige i, og det forslag støtter vi. Er det ikke gået op for Socialdemokratiet endnu?

Når vi har støttet det, skal vi så ikke lave en handlingsplan for, hvordan erhvervs livet bliver omstruktureret? Skal vi ikke sørge for, at forskning og udvikling bliver sat på skinner?

[Gade]

Skulle en ansvarlig minister ikke gå i gang med det? Selvfølgelig, tror jeg Socialdemokratiet vil sige, og så kan jeg ikke forstå, hvorfor vi ikke må vedtage det i dag, selv om Socialdemokratiets forslag endnu ikke er fremsat. Det, vi faktisk allerede vedtager i dag, er at lave sådan en handlingsplan, som vil gribe kraftigt ind i, hvordan produktionen tilrettelægges. Det er dér, perspektivet ligger i dette forslag.

Til sidst vil jeg sige til hr. Taanquist, at jeg også synes, at vi skulle gøre en kraftig indsats for at få omstødt den foreliggende afgørelse om syerskerne, og Socialdemokratiets forslag skal heller ikke hindre, at vi også kæmper for det. Så vi skal gøre 3 ting:

1. kæmpe for at få syerskeafgørelsen lavet om,
2. vedtage et forslag med det indhold, jeg har hørt i pressen at Socialdemokratiet lægger op til, og
3. lave en handlingsplan.

I dag vedtager vi handlingsplanen, hvis dagsordensforslaget bliver vedtaget.

Formanden:

Vi har indtil nu kun hørt to ordførere i ordførrækken, så jeg henstiller, at vi nu prøver at komme videre i ordførrækken. En kort bemærkning til hr. Taanquist, og så skal vi til at afslutte serien.

(Kort bemærkning).

Taanquist (S):

Jeg kan sige til hr. Glønborg, at det aldrig kan blive hverken uinteressant eller irrelevant at diskutere punkter i en dagsorden, der er foreslået i Folketinget. Jeg synes, det er en dagsorden, der kan give anledning til uendelige diskussioner, dels fordi den er unødvendig og intetsigende, og dels fordi den på et enkelt punkt kommer lidt i konflikt med, hvad Socialdemokratiet i virkeligheden kunne ønske.

Ud over at vende tingene på hovedet kan hr. Gade heller ikke lade være at svare på mine spørgsmål, før jeg har stillet dem. Men jeg fik altså allerede nu svar på det spørgsmål, jeg egentlig bad om en kort bemærkning til: om SF vil støtte Socialdemokratiets forslag om at anerkende de lidelser, der følger af ensidigt gentaget arbejde, som en erhvervs sygdom. Det forstår jeg man vil.

Til sidst vil jeg kun gentage, at den bedste handlingsplan er at få gjort noget ved disse lidelser.

Formanden:

Så er det hr. Poul Erik Dyrlund for, hvad jeg håber bliver den sidste korte bemærkning i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Poul Erik Dyrlund (S):

Jeg lyttede meget til hr. Gades sidste indlæg, og hvis jeg skal være rigtig grov, synes jeg egentlig, at det var en gang teoretisk sludder.

Jeg mener selv at have et vist kendskab til arbejdsmiljøloven og til dens værktøjer. Det er ikke så længe siden, jeg kom fra det pulserende liv. Vi har bedriftssundhedstjenesten, vi har Arbejdstilsynet, vi har en stribe bekendtgørelser, vi har sikkerhedsorganisationer osv. på virksomhederne, ministeren har lovet at intensivere bekendtgørelsesarbejdet af det, der ligger og flyder på hans bord, osv. Altså findes der en lang række værktøjer til at konkretisere og igangsætte det forebyggende arbejde, som erhvervslivet virkelig trænger til. Jeg mener ikke, der er behov for store, forkromede handlingsplaner til at sætte det i gang, værktøjerne er til stede, det er et spørgsmål om politisk og økonomisk vilje til at sætte det i gang.

Formanden:

Der var en direkte henvendelse til hr. Gade, så hr. Gade får en replik, og så slutter vi.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jeg kan godt leve med, at jeg bliver beskyldt for teoretisk snak, det er ikke derfor, jeg beder om ordet, men jeg forstod næsten af det sidste indlæg, at i hvert fald nogle i Socialdemokratiet mener, at vi har alt på plads til at løse problemerne med at få lagt arbejdet om, så vi ikke længere har monotont arbejde, bare vi får ændret definitionen af det. Det stiller jeg mig meget undrende over for, og hvis det er et teoretisk synspunkt, må det så være det, men jeg tror nu nok, det er i lidt større overensstemmelse med, hvordan virkeligheden ser ud i produktionen. Jeg er da sikker på, at en socialdemokratisk arbejdsminister ville have lavet en arbejdsplan. Jeg bemærkede også – det skal ikke komme dem til skade – at der var medlemmer i den socialdemokratiske side af salen, der nikkede, da jeg før sagde, at der også skulle

[Gæde]

laves en arbejdsplan. Selvfølgelig skal der laves en handlingsplan for at sætte sådan noget i værk. Det er bare os, der nu starter med den, og det har altså åbenbart forvirret Socialdemokratiet, at det kom før et beslutningsforslag fra deres side, og det kan jeg ikke forstå.

Formanden:

Vi går videre i ordførerrækken.

Charlotte Antonsen (V):

I en årrække har EF udvalgt et kalenderår til at sætte fokus på udvalgte politiske områder, som er af interesse for alle EF-landene. Det sker for at øge opmærksomheden om det pågældende emne eller, sagt på en anden måde, for at lave reklame for et af de mange områder, som EF beskæftiger sig med.

Næste år er valgt som EF's arbejdsmiljøår. Arbejdsmiljø er et vigtigt emne, alle mennesker med et job er påvirkede af miljøet på arbejdspladsen, og i takt med velstandsstigningen i samfundet er der heldigvis både nationalt og i EF-regi blevet besluttet stadig mere for at forbedre arbejdsvilkårene.

Danmark er med i EF's indre marked. Hermed er vi med til den praktiske gennemførelse af de fire friheder: varernes frie bevægelighed, kapitalens frie bevægelighed, fri udveksling af serviceydelser og borgernes frie bevægelighed. Med det indre marked sagde vi ja til et større marked, større handel, billigere produkter og serviceydelser og dermed en forbedret konkurrenceevne. Vi sagde ja til, at kapital i Europa kan flyde frit til de virksomheder, som kan levere det største afkast. Endelig, og det er så vigtigt i dag, sagde vi ja til borgernes og dermed lønmodtagernes frie bevægelighed; det er et centralt punkt i diskussionen om arbejdsmiljøet i EF.

I realiteten foregår der allerede en masse i EF, der har betydning for arbejdsmiljøet for Europas borgere. Det sker bl.a. under overskriften den sociale dimension, der er indeholdt i EF's indre marked. EF drejer sig naturligvis, som EF altid har gjort, om borgernes rettigheder og muligheder. Den sociale dimension er især vigtig for de fattige sydeuropæiske lande, der har en mindre vareproduktion end Central- og Nordeuropa og derfor følte sig forfordelt i EF's indre marked, hvor produktion og handel var i centrum for debatten, hvori-

mod der har været mindre fokus på de sociale og arbejdsmiljømæssige sider af EF-samarbejdet.

At EF hele tiden har medtaget de sociale aspekter, fremgår bl.a. af traktatens afsnit om de sociale bestemmelser. I direktiv 117 fastslås det, at det er nødvendigt at fremme en forbedring af arbejdernes leve- og arbejdsvilkår for herigennem at muliggøre en udjævning af disse vilkår på et stadig stigende niveau. Det har således aldrig været tanken med EF at konkurrere på dårlige arbejdsforhold, og de senere år er der i EF gennemført nogle minimumsbestemmelser på arbejdsmiljøområdet. Det er fornuftige direktiver, der er med til at forhindre, at EF's virksomheder kan konkurrere på dårlige arbejdsforhold. F.eks. er der inden for EF's rammedirektiver på arbejdsmiljøområdet særdirektiver om bly, om asbest, om forskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejdsstedet, om arbejdsudstyr, om personlige værnemidler, om manuel håndtering af byrder med risiko for rygskader, om skærmterminaler og om farerne for at være udsat for kræftfremkaldende stoffer. For Venstre er det en god og vigtig beslutning at bruge 1992 til at gøre særlig opmærksom på det arbejde, der gennemføres i EF på arbejdsmiljøområdet.

Hr. Tommy Dinesen har fremsat et forslag om motiveret dagsorden, som Venstre er medforslagsstiller til, og derfor kan vi naturligvis stemme for det.

Vi stemmer imod det af fru Jytte Andersen fremsatte forslag om motiveret dagsorden.

Poul Nødgaard (FP):

Lad mig indledningsvis sige, at ideen om det europæiske arbejdsmiljøår desværre er et typisk eksempel på den planøkonomiske tankegang, der i disse år breder sig i EF. Arbejdsmiljøområdet er et felt, der efter Fremskridtspartiets overbevisning burde ligge langt borte fra EF. Lykkeligvis har vi lige overværet, hvordan en stor planøkonomisk kolos uhjælpeligt er faldet fra hinanden; Sovjetunionens økonomi smeltede ned, fordi planøkonomien ikke kunne fungere i praksis. I mere end 70 år forsøgte man i Sovjetunionen at foretage central planlægning i alle sektorer af økonomien med ekstrem fattigdom og armod som resultat.

Man kan ikke foretage central planlægning af forhold, der er lokalt bestemt. Det gælder

[Poul Nødgaard]

naturligvis også arbejdsmiljøområdet, som vi beskæftiger os med i dag. Der er mange, der tror, at hvis bare man taler om offentlige reguleringer på miljøområdet, er alt fryd og gammen, men sådan er det ikke i virkelighedens verden.

Se bare på vandmiljøplanen! Den blev indført med fest og farver, for nu skulle miljøet rigtig sikres. Imidlertid må vi nu med historiens bagklogskab indse, at vandmiljøplanen både økonomisk og miljømæssigt var et stort blålys; de samme forhold kender vi fra de plandirigerede lande. Man ser ikke så horrible miljøforhold, herunder også arbejdsmiljøforhold, som i de lande, der er ødelagt af politisk planlægning. Derfor kan det ikke være særlig berigende for arbejdsmiljøforholdene, at vi vælger centralistiske planmodeller. Historien har ganske enkelt vist, at det ikke virker.

Den eneste fornuftige måde at opnå et rimeligt arbejdsmiljø på er ved, at parterne på arbejdsmarkedet i fællesskab indretter arbejdsmiljøet, så det er til alles fordel. Det er da os på arbejdspladserne, der ved, hvad der skal til, for at tingene fungerer godt, også på det miljømæssige område.

At man fra EF's side bevilger flere millioner kroner til et sådant projekt, er efter min bedste overbevisning tæt på at være en uartighed. Hvad er det for et cirkus? Skal bureaukraterne i EF trække flere hundrede millioner kroner ud af det danske erhvervsliv for derefter at finde på et så mageløst show som »1992 – europæisk arbejdsmiljøår«? Det er ganske enkelt fantastisk.

Vi taler her om arbejdsmiljø, men forudsætningen for, at vi i det hele taget kan tale om det, er, at der eksisterer arbejde og arbejdspladser. 40 pct. af alle danske selskaber har underskud; hvert tredje firma er i dag så sårbart, at en forøgelse af gælden kan føre til lukning. Det viser beregninger, som Købmandstandens Oplysningsbureau har udfærdiget på grundlag af 61.000 officielle regnskaber, hvilket svarer til 98 pct. af alle aktive aktieselskaber og anpartsselskaber. Det er situationen for dansk erhvervsliv, og så taler vi om arbejdsmiljø! Mens vi gør os lærde planøkonomiske betragtninger om arbejdsmiljøet, er der hele tiden virksomheder, der dør, fordi omkostnings- og udgiftsniveauet er blevet rasende højt på grund af alle mulige absurde politisk påførte

omkostninger. Intentionerne bag denne forespørgselsdebat er mildt sagt poppede, og den er efter Fremskridtspartiets bedste overbevisning en hån mod danske virksomheder og danske lønmodtagere. At SF er et EF-modstanderparti, står i en skærende kontrast til, at SF i EF har fundet en god og villig samarbejdspartner, så nu venter vi kun på den helt store forbrødring mellem EF og SF.

Vi mener, at Europa-Parlamentet skal fratages nogle af sine beføjelser, bl.a. på dette område; så kunne vi samtidig afskaffe nogle af de superbureaukrater, der sidder dernede og finder på sådan nogle tosserier, som vi taler om i dag, og som i øvrigt – det vil jeg sige til dem, der er tilhængere af EF – skaber en bunke flere EF-modstandere; det skal man bare vide.

Når SF i dag spørger, hvad regeringen agter at gøre i anledning af, at EF's arbejdsministre i et kådt øjeblik har besluttet sig for at gøre 1992 til europæisk arbejdsmiljøår, burde svaret fra regeringens side være et rungende ingenting. Lad parterne selv tage de initiativer, der skal tages. Ingen andre er kompetente til det, heller ikke Folketinget.

Jeg vil slutte med på Fremskridtspartiets vegne af fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget opfordrer regeringen til helt at undlade at tage initiativer i anledning af EF's arbejdsmiljøår 1992. Alle kræfter skal i stedet koncentreres om at skabe forhold, der bedrer de private virksomheders indtjeningsmuligheder gennem private initiativer, hvorved arbejdsmiljøet gavnes bedst.

Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 6).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Også dette forslag om motiveret dagsorden indgår i den videre debat.

(Kort bemærkning).

Taanquist (S):

Jeg synes, det skal siges med det samme til hr. Poul Nødgaard, at hans ræsonnement måske lyder rimeligt nok, men når konklusionen er forkert, må ræsonnementet også være det,

[Taanquist]

for de store danske virksomheder bliver ikke tvunget i knæ af arbejdsmiljøkravene, tværtimod er det de store danske virksomheder, der forsøger at leve op til de arbejdsmiljøkrav, der bliver stillet, der har overskud, og som er virkelige støtter for den danske samfundsøkonomi.

Jeg kunne nævne den virksomhed, der står mig nærmest, nemlig Danfoss, hvor man gør et utroligt stort arbejde for at leve op til alle kravene, og mig bekendt har man altså også et ganske glimrende overskud på den virksomhed, så det kan man overhovedet ikke kæde sammen. Det fremgik også tydeligt af den debat, vi havde i Folketinget for efterhånden 4-5 år siden, da arbejdsministeren fremlagde oplægget om miljø og vækst, at arbejdsmiljøkrav aldeles ikke er en hindring for vækst i virksomhederne, tværtimod kan arbejdsmiljøkrav være en spore til vækst i virksomhederne. Hr. Poul Nødgaards ræsonnementer duer ikke, konklusionen er forkert.

(Kort bemærkning).

Tommy Dinesen (SF):

Jeg vil godt sige tak til hr. Poul Nødgaard, fordi Fremskridtspartiet selv fremsætter et dagsordensforslag, for jeg var blevet bange, hvis man havde stemt for det, vi er medforlagsstillere til.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

Tak til hr. Tommy Dinesen! Vi er også glade for, at vi ikke skal være i selskab med SF i denne sag. Det vil jeg gerne kvittere for, det synes jeg lyder meget fornuftigt, det kan vi godt blive enige om.

Med hensyn til hr. Taanquists bemærkning vil jeg lige sige, at uanset hvordan man stiller sagen op, kan man ikke bortforklare, at hver eneste gang man i dette Folketing vedtager en lov, som betyder, at omkostningerne øges for dansk erhvervsliv, skal pengene findes et sted, og det var det, jeg sagde om arbejdsmiljøområdet. Hver gang man pålægger erhvervslivet en udgift, f.eks. når Folketinget om kort tid indfører CO₂-afgiften, og hvad man ellers har fundet på af pjatterier, vil det betyde en omkostning for erhvervslivet, og det vender Fremskridtspartiet sig imod med næb og kløer, og det vil vi gøre, så længe vi er repræsenterede i dette Folketing.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Jeg må sige til hr. Poul Nødgaard, at han er helt ude af trit med virkeligheden, for det er ikke sådan, at et dårligt arbejdsmiljø ikke koster virksomhederne en masse kroner. Tværtimod får netop de virksomheder, som ikke forstår at fremme det bedst mulige arbejdsmiljø, de største regninger. De virksomheder, der forstår at gå foran, er dem, der, som det er blevet sagt af hr. Taanquist, har de store overskud. Så derfor kan hr. Poul Nødgaard godt glemme den snak.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

Nu bliver debatten drejet, som om Fremskridtspartiet er modstander af et godt arbejdsmiljø. Det er vi på ingen måde, men det, vi ønsker, er, at det er virksomhederne og de ansatte selv, der f.eks. gennem bedriftssundhedstjenesten finder ud af et godt arbejdsmiljø på den enkelte virksomhed. Det må endelig ikke fremstilles, som om vi ikke synes, der skal være et godt arbejdsmiljø, men det er bare måden, hvorpå arbejdsmiljøet skal skaffes, vi gerne vil diskutere, men et stort og markant flertal i dette Folketing vil altså gøre det på centralistiske vilkår. Der har vi mere tiltro til virksomhederne og de ansatte. Vis dem dog den tillid at lade dem selv løse problemerne! Hvorfor skal de have barnepiger om sig? Det har de slet ikke brug for.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Nu må jeg sige til hr. Poul Nødgaard, at jeg godt kan huske debatten, da vi i sin tid gennemførte arbejdsmiljøloven som en rammelov, hvor Fremskridtspartiet sagde: »Hold fingrene fra arbejdsmiljøet, lad der bare ryge en arm og en hånd i ny og næ.« Det var de udtalelser, der kom fra Folketingets talerstol. Nu kan jeg ikke huske, hvem fra Fremskridtspartiet der udtalte dem, men det kan vi finde tilbage til. Derfor er man altså lidt dobbeltsidig i sin holdning.

Netop fordi arbejdsmiljøloven er en rammelov, står der i den, at ministeren har en lang række forpligtelser. Socialdemokratiets indstilling går ud på, at vi skal videre ad den vej i stedet for at stå stille, og vi føler faktisk, at vi kommer til at stå stille med det andet forslag.

[Ole Vagn Christensen]

Det, hr. Poul Nødgaard sagde, vil faktisk betyde, at vi skulle lægge op til civil ulydighed.

(Kort bemærkning).

Køpke Christensen (FP):

Jeg må nok sige, at galskaben er ved at nå et vist maksimum, når hr. Ole Vagn Christensen udtaler, at Fremskridtspartiet skulle gå ind for, at det ikke gjorde noget, om der røg en arm i ny og næ, osv. Jeg vil gerne have, at hr. Ole Vagn Christensen finder, hvad der er sagt fra Fremskridtspartiets side, og så citerer det i dets helhed og ikke bare kommer med et kort udklip af et større indlæg.

I denne forbindelse vil jeg sige, at uanset på hvilken arbejdsplads i samfundet man er, kommer vi aldrig uden om, at der er risici, men spørgsmålet er, hvor grænsen går. Hvor hysterisk skal man være? Jeg ved godt, at den enkelte arbejdstager på arbejdspladserne også godt er klar over, at vi må finde en grænse for, hvor vidt man skal gå med dette pjatteri, og at EF også er med i diskussionen.

Jeg er af den opfattelse, at hr. Ole Vagn Christensen kun er ude på ét, og det er at gøre klart for befolkningen, at specielt Fremskridtspartiet skulle være et parti, der ikke varetager miljøinteresser på arbejdspladsen. Jeg tror nok, at lønarbejderne kan tænke så meget selv, at de ikke tager det for gode varer. I øvrigt er der som sagt problemer, uanset hvor man er på arbejdsmarkedet. Selv i Folketinget må vi erkende, at vi kan have et dårligt miljø, og at man måske kan blive miljøskadet på den ene eller den anden måde.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Jeg skal blot gøre den korte bemærkning til den sidste ærede taler, som selv nævnte, at dette var noget pjatteri: Jeg mener, at det sådan set borger for den kvalitet, som det parti har.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

Hvis jeg skulle sætte kvalitetsbetegnelse på Socialdemokratiet, men det skal jeg nok undlade, så bliver det ikke noget at trakte efter at få den kvalitetsbedømmelse.

Jeg vil gerne sige til hr. Ole Vagn Christensen, at hvis der engang skulle have været sagt

noget i retning af, at Fremskridtspartiet nærmest var ligeglad med mennesker på arbejdspladsen, så synes jeg, at hr. Ole Vagn Christensen, før han fremsætter en sådan påstand fra denne talerstol, burde kunne fremlægge øjeblikkelig dokumentation herfor. Det er meget uartigt gjort, og jeg kan sige, at hvis det engang er sket, er det i hvert fald ikke et synspunkt, som Fremskridtspartiet står for i dag.

Vi er i alle henseender meget ansvarsbevidste, men jeg savner et modspil fra Socialdemokratiet. Hvad vil Socialdemokratiet? Hvad vil SF i relation til den dér omklamring? Hvorfor skal det være alle de mange miljømyndigheder, der skal efterse og efterse og efterse? Lad dog arbejdspladserne og de ansatte finde nogle gode arbejdsmiljøforhold. Men det får jeg selvfølgelig ikke noget svar på. Det forventer jeg heller ikke.

(Kort bemærkning).

Tommy Dinesen (SF):

Jeg synes, at debatten kommer godt omkring efterhånden.

Hvis vi skal tale om arbejdsmiljø, kan jeg ikke lade være med at tænke på, om man f.eks. i Fremskridtspartiet accepterer det, der hedder det psykiske arbejdsmiljø. Det er noget, man ikke kan se, men det er f.eks. noget, som en kasserer i en bank kan blive stillet over for, hvis der er en, der kommer ind med en revolver og vil have nogle penge. Det gælder f.eks. også det job, jeg selv har haft til søs. Der har man de fleste arbejdsskader og dødsulykker.

Hvis man skal lade skibsrederne, eller hvem det er, afgøre, om der skal gøres noget for sikkerheden til søs, vil jeg gerne tro, at der er nogle redere, der ville gøre en indsats, men jeg tror ikke, man kan klare det alene. Jeg tror, at arbejdsmiljøområdet er et af de få steder på arbejdsmarkedsområdet, hvor det er nødvendigt, at Folketinget går ind.

Jeg har før sagt, at det desværre er sådan, at mange hellere vil have en femmer mere i timen og så lade arbejdsmiljøet og sikkerheden være knap så gode. Vi synes, det er forkert, og derfor prøver vi at gøre ret meget ud af arbejdsmiljøet, også fordi det er en masse penge, det drejer sig om. Nogle siger 35 mia. kr., andre siger 48 mia. kr., det er komplet lige meget, om det så var 10 mia. kr., er det mange penge. Derfor er der penge at spare ved at have et godt arbejds-

[Tommy Dinesen]

miljø. Det drejer sig om forebyggelse, men det er ikke noget, der sker fra den ene dag til den anden. Det er noget langsigtet, og det er et område, hvor man skal have en handlingsplan.

Formanden:

Hr. Køpke Christensen har ordet for en kort bemærkning, og så går vi mod slutningen af denne række af korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Køpke Christensen (FP):

Jeg vil gerne spørge hr. Tommy Dinesen om, hvor grænsen går. Alle i dette Ting ønsker det bedste arbejdsmiljø for alle på arbejdspladserne. Ingen tvivl om det. Det gør Fremskridtspartiet også, men hvor går grænsen? Det vil altid være psykisk eller fysisk belastende at have et job på den ene eller den anden måde; bare det, at man lever, er belastende. Det ved hr. Tommy Dinesen udmærket, så jeg spørger: Hvor går grænsen? Lad den enkelte arbejdsplads med sikkerhedsudvalg osv. afgøre, hvordan man får den bedst mulige arbejdsplads, det er det, det handler om. Vi kan ikke fra lovgivningsmagten sige, at vi går ud på den og den arbejdsplads og vil dirigere det hele.

Jeg kan tage et eksempel, f.eks. at gå med beskyttelsesmaske, når man sprøjtemaler. Hvordan vil hr. Tommy Dinesen garantere, at alle bygningsmalere på arbejdspladserne overholder de regler, for ofte er det sådan, at lønarbejderne selv ønsker den bedst mulige akkord, og derfor undgår man det. Selv om arbejdsgiveren pålægger dem det, er der situationer, hvor man ikke gør det alligevel. Det ved hr. Tommy Dinesen, det ved Socialdemokratiet, og det ved vi alle sammen. Hvor går grænsen? Skal man give dem et ansvar, også med bødepålæg osv., hvis de ikke overholder det? Skal vi styre det enkelte individ så meget? Det mener Fremskridtspartiet ikke. Der må være en vis frihed for både arbejdstager og arbejdsgiver til selv at indrette egen arbejdsplads.

(Kort bemærkning).

Tommy Dinesen (SF):

Hr. Køpke Christensen nævnte selv problemet med malersprøjter og beskyttelsesmasker. Jeg tror, at hvis man havde haft den viden for mange år siden, som man har i dag, ville man-

ge flere have brugt beskyttelsesting. Men ikke alle arbejdsgivere vil have det.

Jeg har selv arbejdet med sprøjtemaskiner; det smager af terpentinstof. Man bliver virkelig syg, når man har gået og arbejdet med sådan noget. Det var, før maskerne var opfundet. Når man har en stor dødelighed inden for min branche, er det, fordi man har haft et usundt arbejdsmiljø. Ingen tvivl om det. Det kan måske ikke bevises, men sådan er det. Jeg kender mange, der har fået sådanne skader.

Men jeg tror, der er sket en ændring, nemlig at nogle af de bekendtgørelser, nogle af de regler, vi har lavet, har betydet, at der måske bliver færre hjerneskader. Det er der noget der tyder på. Der er altså penge at hente for samfundet, for de pågældende og for deres familier.

Men det er svært at sige, hvor grænsen er. Hvis man gennem forskning får en viden om, at der opstår nogle skader med baggrund i arbejdsmiljøet – der kan selvfølgelig altid ske ulykker – så må man da prøve på at gøre det bedre. Men jeg kan da sagtens hive eksempler frem, hvor jeg ikke tror på, at arbejdsgiveren ville være interesseret i, at man brugte noget beskyttelse i det hele taget. Det er der eksempler på, men der er da også mange gode arbejdspladser.

Men de, der får påført en ekstraudgift ved at efterleve arbejdsmiljøloven, bliver jo udkonkurreret af dem, der ikke gør det. Derfor er der en sammenhæng, og derfor skal der være ens regler. Der må vi altså styre det som lovgivere.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Man kan godt blive lidt forvirret, når man hører Fremskridtspartiets to medlemmer diskutere også lidt indbyrdes med sig selv. På den ene side bliver der sagt, at arbejdsgiveren og arbejdstageren på den enkelte arbejdsplads selv skal organisere sig bedst muligt. På den anden side bliver der sagt, at bedriftssundhedstjenester og sikkerhedsudvalg skal være med. For det tredje bliver der talt om alt det dér bureaukrati, der skal blande sig i sådan noget.

Jeg vil godt minde Fremskridtspartiet om, at der er en arbejdsmiljølov, som giver arbejdsministeren nogle instrumenter til at sikre et sundt arbejdsmiljø. Det er tilsyneladende nød-

[Jytte Andersen]

vendigt, at det offentlige har en eller anden finger med i spillet i forhold til at få tilrettelagt arbejdet på en sådan måde, at folk ikke tager skade på deres liv, helbred og sjæl, og hvad man nu i øvrigt kan tage skade på. Vi har faktisk en lovgivning, der siger, at her er nogle instrumenter.

Når det har været nødvendigt dengang at lave nogle instrumenter, er det jo – det er måske lidt pinagtigt at minde om det – fordi arbejdsgivere og arbejdstagere jo ikke er ligeværdige parter. Arbejdsgiveren har retten til at lede og fordele arbejdet og efter vores opfattelse også på en sådan måde, at arbejdet bliver tilrettelagt, så det ikke skader medarbejderne. Den ret ligger hos den ene part og ikke hos den anden part.

Det er årsagen til, at hundredtusinder af medarbejdere i dagens Danmark får dårlige rygge, dårlige arme, dårlige nerver, og jeg ved ikke hvad. Det har i øvrigt den økonomiske konsekvens, som Kommunernes Landsforening har peget på igen og igen, at vi herfra skal betale omkring 15 mia. kr. til reparationsværkstedet. Det synes jeg under alle omstændigheder må være noget, Fremskridtspartiet må forholde sig til: at det er for store omkostninger, vi ekspederer over i fællesskabet.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

Jeg har en enkelt bemærkning til hr. Tommy Dinesen vedrørende folk, der bliver udsat for bankrøveri og lign., altså bankansatte. Dét vil vi i Fremskridtspartiet da gerne præcisere, at vi mener, at røveri skal være forbudt, og Fremskridtspartiet vil da også gerne medvirke til at forbyde røverne at genere de ansatte i bankerne. Så meget om det.

Jeg vil sige til fru Jytte Andersen, at det er forfærdelig svært at sige noget, så fru Jytte Andersen kan forstå det. Men jeg vil gerne, for nu at skære det ud i pap, sige, at Fremskridtspartiet gerne vil have et godt og sikkert arbejdsmiljø på arbejdspladserne. Men jeg synes ikke, vi skal slås om, hvem der vil lave det bedste arbejdsmiljø, for jeg tror, at vi alle vil lave et godt arbejdsmiljø. Det er blot måden, hvorpå det skal ske, vi diskuterer. Og dér vil vi gerne have nogle af de værste ting luget væk, således at virksomhederne og de ansatte får den helt centrale placering. Jeg går da meget ind for de be-

driftssundhedstjenester, der er på arbejdspladserne, de er ganske udmærkede.

Det, vi diskuterer i dag, og det, vi er lidt opbragte over – det vil vi overhovedet ikke lægge skjul på – er det pjatter, der ligger i, at EF's arbejdsministre udstikker, at 1992 skal være arbejdsmiljøår. Det skal alle år da være, det har de da altid været, og de skal de også blive ved med at være. Hvorfor siger man lige, at i det år fra 1992 til 1993 skal der være arbejdsmiljøår?

Jeg har også set i de pjecer, jeg har fået, at nu kan man søge alverdens tilskud til at tage initiativer i forbindelse med arbejdsmiljøåret. Jeg synes, det er det rene pjat, og det vil jeg gerne have lov til at sige her.

Finn Eriksen (CD):

Jeg skal på CD's vegne takke arbejdsministeren for besvarelsen, som vi kan tilslutte os. Formålet med at gøre 1992 til europæisk arbejdsmiljøår er, at der bliver gennemført forskellige aktiviteter.

Jeg synes, der er grund til i dag at være stolt over, at det var en dansk arbejdsminister, der i 1987 under det danske formandskab i EF tog initiativ til at foreslå afholdelse af et europæisk arbejdsmiljøår.

Vi tror, at vi har god mulighed for at sætte fokus på det danske arbejdsmiljø og på den forebyggende indsats. Derfor er det meget vigtigt, at initiativerne og budskaberne kommer ud via tv, aviser og radio.

Vi har ligeledes noteret os, at Nationalkomiteen vil igangsætte oplysnings- og uddannelsesaktiviteter omkring sikkerhedsorganisationer på de enkelte virksomheder. Det er meget vigtigt, at diskussionerne og initiativerne vedrørende arbejdsmiljøområdet sker ude på de danske arbejdspladser.

Jeg synes også, der er grund til at hæfte sig ved, at der rent faktisk sker mange gode miljøforbedringer på de danske arbejdspladser, og det skal vi fortsætte med. Det er imellem arbejdsmarkedets parter, at resultaterne skal skabes.

CD håber og tror, at de intentioner, som ligger i arbejdsministerens redegørelse, vil give et godt resultat.

CD støtter forslaget om motiveret dagsorden fremsat af SF, regeringen, Kristeligt Folkeparti og De Radikale.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 11.44

Mødet genoptaget kl. 13.00

Forhandlingen genoptoges.

Lone Dybkjær (RV):

Jeg vil gerne starte med at takke hr. Tommy Dinesen og SF, fordi de har rejst denne forespørgsel. Jeg synes, det er en vigtig og rigtig forespørgsel at få rejst på dette tidspunkt, hvor vi står over for det europæiske arbejdsmiljøår.

Som miljøpolitisk ordfører og også i sin tid som miljøminister har jeg ofte følt, at et af de problemer, der var med den miljøpolitiske debat, var, at arbejdsmiljøet fik en mindre central placering, og det er sådan set ikke det, der var tilsigtet, ej heller med miljødebatten.

Miljødebatten er vigtig, miljøinitiativerne er vigtige, også fordi de selvfølgelig har en meget klar indvirkning på selve arbejdsmiljøsituationen.

Jeg tror, man på en lang række områder vil se initiativer med renere teknologi, forbud mod en række farlige stoffer og den slags ting, som man jo primært foretager af hensyn til det ydre miljø, men som naturligvis også vil få en gunstig indflydelse på selve arbejdsmiljøet, sådan at det i den traditionelle forstand bliver langt mindre farligt at arbejde i, end det var tidligere. Det betyder naturligvis også, at fokus på de problemer, vi har inden for arbejdsmiljøområdet, vil flytte sig til nogle andre områder. Det ser vi også afspejlet i diskussionen i dag.

Jeg vil også sige, at det er en fin dagsorden, man er nået frem til. Det synes jeg, fordi den er både konkret og forpligtende. Der er selvfølgelig en lang række andre ting, man kan gøre.

Som formiddagens debat har vist, er dagsordensforslag nr. D 4 selvfølgelig ikke det endegyldige og sidste svar på alle problemer inden for arbejdsmiljøområdet, men det er nogle meget konkrete skridt i den rigtige retning.

Problemet med bl.a. det socialdemokratiske dagsordensforslag nr. D 5 er jo, at man risikerer, at det bedste ofte bliver det godes værste fjende. Hvis man vil alting på én gang, risike-

rer man, at man ikke får noget. Det er derfor, man indimellem må søge nogle flertal, sådan at man er sikker på, at man kan få nogle konkrete ting igennem, som er forpligtende, og som vil føre til en videre udvikling. Det har man været meget inde på i formiddagens debat, og jeg skal ikke komme yderligere ind på det her.

Når jeg synes, dagsordensforslag nr. D 4 er specielt god set i relation til de andre to dagsordensforslag, er det, fordi jeg synes, man fokuserer på det, der er det helt centrale i øjeblikket, og det kan jo også være meningen med dagsordener, nemlig hvad kan vi gøre i EF? Og hvad kan vi gøre på det konkrete plan?

Meget dansk politik vil nu komme til at handle om, at vi får et meget tæt samspil mellem netop den udvikling, der er i EF, og den udvikling, der er i Danmark, og hvordan Danmark kan komme til at påvirke EF.

Det er derfor fint, at vi får en diskussion om, hvordan vi særlig kan yde vores bidrag til, at EF udvikler sig i den retning, som vi ønsker, og hvordan vi kan sikre, at vi får det meget konkrete samspil mellem den nationale udvikling og EF-udviklingen, for uden det går det ikke.

Derfor synes jeg, det er fint, at vi har fået netop EF-perspektivet med, og det er selvfølgelig særlig centralt nu, hvor vi har det europæiske arbejdsmiljøår foran os.

Når det drejer sig om det andet indhold, synes jeg også, at det er meget vigtigt, det, der står om, at vi skal kunne imødegå de helbreds-skader, som erfaringsmæssigt især rammer arbejdstagere med f.eks. ensidigt gentaget og monotont arbejde. Jeg vil godt tage konkret udgangspunkt i den situation, der netop har været omkring syerskerne.

Jeg tror ikke, der er nogen af os, der har været på nogle af de syfabrikker, der er i Herningområdet og andre steder, som ikke ved, at selvfølgelig får man arbejdsskader. Jeg skal ikke blande mig i den konkrete afgørelse fra Arbejdsskadestyrelsen – det kan vi få lejlighed til at diskutere senere – men når man har været på de fabrikker, ved man, at det giver arbejdsskader, det kan næsten ikke undgås.

Der er nogle arbejdsgivere, der arbejder meget bevidst med det – det er vi også nogle der i fællesskab har set – hvor man prøver at gøre arbejdet mindre monotont og mindre ensidigt, og det er godt.

[Lone Dybkjær]

Men der er også en lang række steder, hvor der er gentaget og monotont arbejde, og hvor man ikke, hvis man overhovedet kan se ud af øjnene, kan være i tvivl om, at der kommer nogle skader. Derfor synes jeg, det er utrolig godt, at vi får taget fat på det her og også erkender, at sådan forholder det sig.

Jeg er meget enig med hr. Tommy Dinesen og hr. Gade, som sagde, at det faktisk er første gang, vi så præcist fastslår det her i Folketinget.

Jeg er derfor også meget glad for, at regeringen har tilsluttet sig denne tekst om, at ensidigt og monotont arbejde kan føre til arbejdsskader, og det må vi derfor prøve at undgå.

Jeg er også enig i det, der blev sagt i formiddagens diskussion, nemlig om, at nu tager vi altså fat her og nu på at lave nogle planer, for det er nødvendigt. Vi hører ikke til dem, der i modsætning til andre partier mener, at vi bare kan gøre sådan og sådan, og så laves arbejdslivet om. Så hurtigt går det ikke, og jeg synes, det er glædeligt, at også SF går i den retning og siger: Jamen lad os prøve at få nogle planer på bordet, sådan at vi kan ændre på tingene.

Det er jo en enorm omstilling, der skal til, og i nogle tilfælde må vi også erkende, at med det tempo, vi kræver på grund af vores lønstruktur, i forhold til udviklingslandene kan vi ikke klare det med et ordentligt arbejdsmiljø. Derfor kommer diskussionen om, i hvilket omfang vi kan automatisere, og i hvilket omfang vi må erkende, at det kun er, hvis man kan køre i et langt lavere arbejdstempo, at det er lønsomt og forsvarligt at have den type arbejde. Det er det, vi får ind ved hjælp af denne dagsorden, sådan at vi nu får taget fat på, hvor det er, der skal laves om i arbejdslivet.

Mine slutbemærkninger skal være, at der jo ingen tvivl er om, at vi med den stigende automatisering nedlægger nogle arbejdspladser og får nogle andre. Det er også godt nok.

Vi har ingen garanti for, at vi får et tilstrækkeligt antal arbejdspladser. Men det, der ikke må ske ved hjælp af den automatisering, er, at vi får det monotone arbejde, der virkelig gør, at vi får arbejdsskader, og som vi i virkeligheden jo også får lavet på ulandenes bekostning.

Jeg tror, at vi bliver nødt til at erkende, at med automatiseringen kan det godt være at vi får arbejdsløshed i hvert fald nogle steder, det er helt sikkert. Om vi overhovedet kan holde

den fulde beskæftigelse, som vi taler så meget om, er en diskussion, vi kan tage ved andre lejligheder. Men der er ingen tvivl om, at der er en række områder, som vi bliver nødt til at nedlægge, nemlig dér, hvor tempoet er så højt, at vi i realiteten ikke kan skabe ordentlige vilkår, hvis vi kigger på de arbejdsmuligheder, der er i udviklingslandene, og hvor det heller ikke er sikkert, at vi skal gøre det. Det er ikke sikkert, at vi skal have det samme antal arbejdspladser med den samme produktion, for noget af det skulle måske i virkeligheden ligge nogle andre steder.

Jeg synes, at vi i dag meget konkret er nået et stykke vej, og jeg synes, det er det værd, at vi har taget den diskussion i Folketinget.

Glønborg (KRF):

Begrebet arbejdsmiljø er jo vidt favnende, og det er ikke umiddelbart muligt at lave en helt præcis afgrænsning af begrebet, og derfor vil der naturligvis ofte være en debat om, om dette nu er noget, der kommer arbejdsmiljøet ved, eller det ikke er.

Dér tror jeg det er godt, når vi taler i europæisk sammenhæng nu, at vi gør os klart, at vi nok på nordisk plan er vant til at have et lidt bredere spektrum i arbejdsmiljøbegrebet, end man er vant til i EF, men på den anden side også se, at EF er klar over, at vi skal have helhedsbilledet frem, når vi skal træffe afgørelser på arbejdsmiljøområdet.

Vi har i Danmark en god arbejdsmiljølov med fornuftige rammer og gode beskrivelser af, hvordan vi skal te os på det her område.

Nu får vi så et arbejdsmiljøår. EF-Kommissionen har udarbejdet en handlingsplan for sikkerhed, hygiejne og sundhed på arbejdspladserne. Ministerrådet har erkendt, at oplysning og bevidstgørelse af offentligheden om arbejdsmiljøspørgsmål er nødvendig. Og det er jo fint.

Arbejdsmiljøåret kan så ganske naturligt give anledning til, at vi får afklaret nogle problemer herhjemme. Det er altid sådan, at når vi får en sag bragt frem i lyset, så er der god interesse omkring den, og så er det også belejligt at få afklaret nogle spørgsmål.

Jeg synes, at det er fornuftigt beskrevet i sidste del af den dagsorden, som Kristeligt Folkeparti er medforlagsstiller til. Her peges på nogle ganske konkrete problemer, og der er

[Glønborg]

anvist metoder til at løse dem, nemlig at man lægger en plan, man finder ud af, hvordan det vil være mest hensigtsmæssigt at få disse problemer løst, og så løser man dem.

Første del af vores dagsordensforslag begærer, at vi får en redegørelse for status og perspektiver i arbejdsmiljøudviklingen; og jeg synes, at det er en glimrende formulering, for det er lige netop det, vi har brug for. Vi erkender, at der foregår en udvikling – det er ikke noget statisk – en udvikling, hvor vi har nogle redskaber, som vi kan benytte os af, og det er selvfølgelig først og fremmest den eksisterende miljølov, vi har.

Men vi skal naturligvis også benytte os af vores samarbejdsrelationer til andre lande, til EF-Fællesskabet og til det nordiske fællesskab.

Vi skal erkende, at vi er i gang med et tættere samarbejde – vores dagsorden bruger udtrykket EF-integration. Vi gør også klart, at vi skal have gjort rede for status, og vi skal prøve at se perspektiverne, altså se fremtids- og udviklingsmulighederne, også for rollefordelingen mellem de myndigheder, vi har, og alle dem, der i det hele taget har noget at sige og noget at gøre på arbejdsmiljøområdet.

Jeg synes, det er meget væsentligt, at vi får inddraget parterne på arbejdsmarkedet hele vejen igennem, så vi får dette fornuftige samspil imellem myndigheder og parterne på arbejdsmarkedet, som vi har så god tradition for i Danmark.

Vi står over for at skulle tættere på de andre europæiske lande, og i den proces er det altid godt at have erfaring for at lave noget i fællesskab med andre lande. Og vi ønsker fra dansk side at komme med et ordentligt bidrag til et godt europæisk arbejdsmiljø. Jeg synes, at vi har noget, som vi kan være stolte af; vi har en god tradition på det område for, at her handler vi ansvarsbevidst. Vi tænker altid på, at det her drejer sig om nogle mennesker. Det drejer sig ikke blot om arbejdskraft til et produktionsapparat, men det drejer sig om mennesker.

Vi har allerede en arbejdsmiljøkonvention – vi har haft den i et par år – mellem de nordiske lande, og den arbejdsmiljøkonvention synes jeg vi skal tage med i arbejdsfællesskabet i EF. Og lad os bare få det vendt rigtigt, for vi kommer jo ikke uden om, at hver gang vi skal snakke EF og sammenholde med det nordiske sam-

arbejde, så forventer man fra EF's side, at det nordiske samarbejde tilpasser sig og indordner sig under EF-samarbejdet.

Der er allerede aktiviteter i gang på oplysnings- og bevidstgørelsesområdet fra EF-side. Vi fik her i august nr. 2 af Nyt om Arbejdsmiljøåret 1992, og dér er en af overskrifterne: »Norden tilpasser sig EF«. Jo, jo, selvfølgelig – det er det, man forventer.

Naturligvis skal vi tilpasse os, men vi forlanger også, at de andre tilpasser sig, og derfor skal vi med hævet fane tage vort eget med os, tage det med, vi har i det nordiske fællesskab. Jeg synes egentlig, at det er så udmærket beskrevet i artikel 2, punkt 4, i den nordiske konvention om arbejdsmiljø, hvor man netop siger, at »...arbejdsgiverne har hovedansvaret for arbejdsforholdene, men arbejdstagerne skal have medindflydelse ved udformningen af det«, altså arbejdsmiljøet, »og skal have pligt til at medvirke til at skabe sikre og sunde arbejdsforhold.«

Her har vi jo netop sagen i en nøddeskal: at vi respekterer, at vi laver regler fra myndighedernes side, regler, som gælder både for arbejdsgivere og arbejdstagere, og at vi respekterer begge parter så meget, at vi giver dem et ansvar for, at det her skal lykkes. Jeg håber, at det må være en fane, vi må have svævende over vort samarbejde.

Og så vil jeg sige, at mens vi naturligvis sætter et plus fra Kristeligt Folkepartis side ved den dagsorden, som vi selv har været med til at lave, så må vi sætte et klart minus ved Fremskridtspartiets; den er vi direkte imod. Socialdemokratiets vil vi ikke vende os imod, men vi vil give den et nul.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Jeg vil godt som bidrag til den almindelige folkeoplysning sige til hr. Glønborg, at sådan som arbejdsmiljøloven er skruet sammen allerede i dag, har arbejdsmarkedets parter et meget stort ansvar for, hvordan det bliver udmøntet i bekendtgørelser. Og det ansvar er det mit indtryk at parterne tager meget seriøst, hvad enten det er den ene eller den anden af arbejdsmarkedets parter. Det, der er problemet, er, at arbejdsministeren ikke tager sit ansvar tilstrækkelig højtideligt i forhold til at ekspedere sagerne. Så det var mere et bidrag til hr.

[Jytte Andersen]

Glønborg, som tydeligvis har den forestilling, at parterne ikke er nok forpligtet.

Vi er meget enige med hr. Glønborg i, at parterne er forpligtet, de skal forpligtes, de skal måske også forpligtes i et stigende omfang, men det indebærer altså også, at der er et tilstrækkelig dynamisk og hurtigtarbejdende medspil fra ministerens side, og det er det, vi synes er et problem.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Når jeg fremhævede disse kendsgerninger, så var det netop til brug i EF-samarbejdet, i integrationen, som vi skal i gang med dér, for som jeg sagde, så synes jeg, vi har noget, vi kan være bekendt. Så er det naturligt, at der partierne imellem er lidt forskellig vurdering af, hvor effektivt regeringen arbejder. Men jeg tror, at vi kan hjælpe hinanden godt med at holde både regering og Folketing og myndigheder i arbejde i denne sag.

Så jeg synes, det kunne have været meget sjovere, hvis vi havde haft en fælles dagsorden om det her; det synes jeg godt vi kunne have talt os sammen til. Men lad os nu ikke strides om, at vi hver for sig har sagt noget, som der er rimelig fornuft i.

(Kort bemærkning).

Risgaard Knudsen (S):

Denne talerstol er jo ikke en hvilken som helst talerstol. Hvad der bliver sagt herfra, det forpligter, og det skulle også gerne tjene til en tydeliggørelse af de sager, som Tinget beskæftiger sig med.

Når nu hr. Glønborg i sin allersidste replik taler om, at der kan være forskellige meninger, forskellige holdninger partierne imellem, så må det jo først og fremmest gælde de partier, der er medforlagsstillere til det forslag om motiveret dagsorden, som hr. Glønborg i samme åndedrag meget stærkt anbefalede. Og det, jeg så gerne vil have uddybet til forståelse af, hvad hr. Glønborg lige har stået og fortalt Tinget, det er: Hvilke forskelligheder er det, hr. Glønborg havde i tanken disse partier imellem, og som hr. Glønborg undlod nærmere at uddybe? En sådan uddybning må Tinget have krav på.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Åh, min bemærkning om de forskellige syn var såmænd ikke sagt til brug for den alvorlige mine, som hr. Risgaard Knudsen nu anlægger. Den var sagt med et smil til fru Jytte Andersen på grundlag af hendes bemærkning lige forinden og var egentlig udtryk for, at her var noget, vi måske kunne hjælpes ad med alle sammen.

Naturligvis kunne vi gå ind i en nøjere analyse af forskellen på de to dagsordener, men det synes jeg der har været brugt megen tid på i formiddags af andre ordførere, så den er jeg altså ikke gået ind i. Og jeg minder blot om, at et nul trods alt er bedre end et minus.

(Kort bemærkning).

Risgaard Knudsen (S):

Jeg takker hr. Glønborg for svaret. Hr. Glønborgs svar var imidlertid ikke et svar på det, jeg spurgte om. Jeg er ikke uden forståelse for, hvorfor hr. Glønborg ikke er i stand til at give mig et konkret svar, men i mangel af et konkret svar fra hr. Glønborg må det vel være mig tilladt at give den afsluttende bemærkning, at hr. Glønborg med sin sidste replik har bibragt mig det indtryk, at hvad hr. Glønborg siger fra denne meget vigtige talerstol, ikke altid skal stå til troende.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Man kan jo sige, at en sådan udtalelse fra hr. Risgaard Knudsen jo kunne bringe én så meget i harnisk, at man bad om en dokumentation for den osv., men altså, jeg vil sige rent ud, at så meget interesserer hr. Risgaard Knudsens opfattelse af mine udtalelser ikke, at jeg vil bede om den.

Taanquist (S):

Som jeg har nævnt det tidligere i dag, er det bedste, vi kan gøre i Danmark, at være i frontposition. Det har ILO fremhævet og også bedt os om at være.

Det er vi også på mange områder, og som jeg har fremhævet i korte bemærkninger tidligere i dag, er det, at vi er i frontposition, absolut ikke noget, der betyder, at vi dermed sænker den danske konkurrenceevne eller lægger

[Taanquist]

hindringer i vejen for vores virksomheder, tværtimod.

Der er mange virksomheder, som har indset det, og jeg synes også, vi skal fremhæve, at på mange af vore større virksomheder gøres der en virkelig flot indsats for at skabe et så godt arbejdsmiljø som muligt. Tidligere i dag er Danfoss nævnt; jeg kunne nævne Grundfos, jeg kunne også nævne andre store virksomheder, hvor man gør en virkelig stor indsats for arbejdsmiljøet. Det skyldes ikke alene hensynet til arbejdstagernes ve og vel, det skyldes også, at man gerne vil leve op til loven, men også at man i så stor en virksomhed direkte kan måle, hvad et dårligt arbejdsmiljø koster.

Når vi i vores dagsorden taler om økonomiske incitamentter til forbedring af arbejdsmiljøet, så har vi mange forslag. Vi vil i øvrigt fremsætte et forslag allerede i næste uge, der skal gøre det dyrere for virksomhederne at producere arbejdsskader. Men jeg vil gerne nævne ét eksempel, et godt eksempel på et økonomisk incitament, nemlig det, vi nu har gennemført i øvrigt i enighed med regeringen, og som efter vores mening virker ganske glimrende, nemlig en udvidelse af arbejdsgiverperioden i sygedagpengeloven til to uger. Det er et økonomisk incitament, og det har virket.

Endnu bedre er det selvfølgelig som økonomisk incitament, hvis arbejdsgiverne over deres arbejdsskadeforsikringer kommer til at bidrage til samfundets udgifter som følge af arbejdsskaderne. Jeg kan i øvrigt i den forbindelse undre mig noget over, hvor længe de virksomheder, der virkelig lever op til kravene, vil blive ved med at betale for de arbejdsskader, som mindre ansvarlige virksomheder producerer.

En anden årsag til, at større virksomheder har lettere ved at leve op til loven, er, at man har større mulighed for at skabe en slagkraftig sikkerhedsorganisation, og jeg tror, vi er enige om, at sikkerhedsorganisationerne er en af grundpillerne i sikkerhedsarbejdet. Men mange små virksomheder og mange mere enkeltliggende arbejdspladser magter det ikke; de magter ikke at få en ordentlig sikkerhedsorganisation i stand. Sikkerhedsrepræsentanterne har ingen kollegaer, de er for få, og de har heller ikke noget bagland. Derfor peger vi i vores dagsorden på, at det er nødvendigt at støtte disse små arbejdspladser sikkerhedsarbejde gennem regionale sikkerhedsorganisationer.

Endelig peger vi i dagsordenen på, at samtidig med at der er sket fremskridt på arbejdsmiljøområdet, så er der ting tilbage, som er ganske alvorlige. Vi har tidligere i dag haft en diskussion, der især relaterer sig til syerskernes problemer, men problemet går videre end det. Det drejer sig også om den fysiske og psykiske nedslidning, der finder sted i dag på en række bestemte arbejdspladser. Her kunne der måske være brug for en handlingsplan; men det er jo ikke det, som SF sammen med regeringen foreslår. Vi opfordrer i dagsordenen regeringen til her og nu at sikre et arbejdsmiljø, der modvirker den fysiske og psykiske nedslidning, der foregår.

Til slut vil jeg sige, at efter at have hørt det radikale indlæg har jeg en fornemmelse af, at der vil kunne være flertal for det forslag, som vi har bebudet her i dag om, at de specielle lidelser, som syerskerne har, skal anerkendes som erhvervs sygdomme, og det var jeg egentlig spændt på at få en reaktion på.

Poul Erik Dyrlund (S):

Jeg havde egentlig nogle helt andre forventninger til den redegørelse, som arbejdsministeren har givet Tinget her i dag. Jeg havde egentlig forventet, at ministeren, når vi nu står over for 1992 som et miljøår, havde forholdt sig til nogle af de konkrete problemer, som der netop er på det område, som vi behandler her i dag.

Men når man så har lyttet til ministerens redegørelse, så var det jo egentlig bare en opremsning af en lang række aktiviteter, som skal foregå i løbet af 1992, en række aktiviteter med konferencer osv. ude i den store verden.

Jeg har stillet mig selv spørgsmålet: Hvad dækker det egentlig over? Og jeg har fået den opfattelse, at ministerens redegørelse dækker over, at der faktisk ikke sker noget herhjemme på arbejdsmiljøområdet.

Jeg har før omtalt den statistik, vi har fået i hænde her til morgen, og som viser, at vi i en periode på en 10-12 år inden for anlægs- og bygningsområdet faktisk ikke er kommet de alvorlige arbejdsulykker til livs, faktisk ikke har fået reduceret antallet af dødsulykker; tværtimod er der en svagt stigende tendens. Man kan så stille sig spørgsmålet: Hvorfor er det ikke lykkedes? Er det på grund af manglende indsats fra Arbejdstilsynets side, hvad der igen kan have sammenhæng med, at Arbejdstilsyn-

[Poul Erik Dyrlund]

net måske manglede ressourcer? Er det mangel på oplysning? Jeg ved det ikke.

Jeg bemærkede selvfølgelig ministerens signaler med hensyn til, at man vil til at sætte i højeste gear med hensyn til udarbejdelse af bekendtgørelser, med interesse. Jeg nævnte før, at vi har kaldt ministeren i samråd om en speciel bekendtgørelse. Det kunne være rart, hvis ministeren her fra talerstolen i dag kunne tilkendegive, at man nu i hvert fald vil få afviklet den bekendtgørelse, hvor hans eget direktorat jo siger, at byggekraner er dødsfælder i dag, således at vi kan få gjort noget ved det problem. Så kunne det jo være, at vi kunne undgå samrådet.

Jeg synes også, jeg savner en hel masse om det forebyggende arbejde. Man er i denne tid ved at forholde sig til BST's rolle frem til år 2000. Der savner jeg nogle signaler fra ministeren om, hvad regeringens holdning til de ting er. Jeg savner i øvrigt også nogle signaler om Arbejdstilsynets rolle i fremtiden. Det synes jeg også at ministeren burde give os nogle signaler om.

Endelig ved vi fra en række undersøgelser, at der er store problemer på det, vi kalder børnearbejdsområdet. En lang række undersøgelser viser, at der er problemer med beskæftigelsen af børn. De løber ind i den ene arbejdsskadesag efter den anden. Også det kunne vi godt have ønsket os at ministeren havde forholdt sig en lille smule til. I øvrigt ligger der en lang række andre problemer, som vi kunne have forventet at ministeren havde sagt noget om.

Men nu er det jo sådan, at jeg ved, ministeren skal på talerstolen i hvert fald endnu en gang i dag, og ministeren har selvfølgelig chancen for at rette op på gammel skade; det ser jeg i hvert fald frem til.

Arbejdsministeren (Kirkegaard):

Til hr. Poul Erik Dyrlund skal jeg blot anføre, at vi jo ved adskillige lejligheder har haft mulighed for at diskutere generelle arbejdsmiljøproblemer også her i Folketinget – hvilket jo kun er naturligt – og det bliver der givetvis også lejlighed til på senere tidspunkter.

Hr. Poul Erik Dyrlund gjorde opmærksom på, at der er sat visse aktiviteter i gang i Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg, hvor jeg selvfølgelig møder op, når man kalder på mig, for at besvare de spørgsmål, der bliver stillet, lige-

som jeg i dag naturligvis under denne forespørgselsdebat præcist besvarer det, forespørgslen går ud på, nemlig: »Hvilke aktiviteter agter regeringen at iværksætte i forbindelse med, at år 1992 er valgt som europæisk arbejdsmiljøår?« Her gjorde jeg så rede for en lang række aktiviteter, som er planlagt, og som jeg tror vi får megen gavn og nytte og glæde af. Den generelle arbejdsmiljødiskussion tror jeg vi mere hensigtsmæssigt må henlægge til en anden lejlighed.

Så vil jeg i øvrigt godt sige nogle ganske få ord om selve EF-perspektivet. Der er en enkelt ordfører, som i formiddags har givet udtryk for det synspunkt, at arbejdsmiljø og EF ikke burde have noget med hinanden at gøre. Det er jeg uenig i. Der er for tiden en kraftig debat om EF's såkaldte sociale dimension; det er initiativer, som vi fra regeringens side støtter. Det betyder imidlertid ikke, at der ikke kan opstå diskussion om de konkrete initiativer og deres indhold, og jeg har da i alt fald ofte i den offentlige debat gjort opmærksom på, at det ikke var alt, der kom fra EF, som jeg anså for at være ekstremt genialt.

Men jeg er ikke i tvivl om, at netop på arbejdsmiljøområdet er det ud fra ethvert synspunkt en fordel, at vi anlægger et EF-perspektiv. For det første skal vi i Danmark vænne os til at kigge ud over vores egne landegrænser. Vi lever i et fællesskab med andre lande i Europa; derfor kan vi ikke nøjes med at føle ansvar over for situationen i Danmark, selv om vi selvfølgelig primært har det. Vi har også et europæisk ansvar og dermed altså også et europæisk ansvar for, at vi i Europa får et bedre arbejdsmiljø.

Der tror jeg, at vi har et stort ansvar at tage på os fra Danmarks side, fordi vi har tradition for at gøre meget ud af arbejdsmiljøet og dermed altså er i stand til, som nogle har sagt, at bære førertrøjen og trække hele læsset i den rigtige retning.

Det var ud fra et mere ideelt synspunkt, men hvis man ikke bryder sig om at diskutere ud fra sådanne ideelle synspunkter, kunne man jo også anlægge lidt mere kontante konkurrencemæssige synsvinkler på denne sag. Vi får nu et meget, meget tæt økonomisk samarbejde mellem landene i EF. Vi får etableret det indre marked, vi får fri bevægelighed af arbejdskraft, fri bevægelighed af varer for fuld udblæsning.

[Arbejdsministeren]

Og dér føler jeg at det ville være meget uheldigt, hvis denne forstærkede konkurrence eksempelvis blev på, hvilke lande der var mindst omhyggelige med deres arbejdsmiljø. Også ud fra den synsvinkel er jeg af den opfattelse, at det er vigtigt, at vi beskæftiger os med arbejdsmiljø i EF.

Med hensyn til den dagsorden, som SF, regeringspartierne og Det Radikale Venstre og Kristeligt Folkeparti har foreslået, skal jeg give udtryk for, at jeg opfatter den som en god dagsorden, som fokuserer på to centrale problemer.

For det første: Hvem gør hvad i arbejdsmiljøindsatsen? Hvordan skal arbejdsfordelingen fremover være imellem de forskellige aktører på arbejdsmiljøområdet – bedriftssundhedstjeneste, branchesikkerhedsråd og sikkerhedsorganisationer? Man kunne måske også have taget andet med. Det er en debat, der har været efterlyst flere gange her i folketingssalen, og som jeg glæder mig til at komme med mit udspil til, som vi så kan tage stilling til og diskutere her i folketingssalen med henblik på yderligere initiativer.

Det andet berører et desværre meget aktuelt problem, nemlig de helbredsskader, som vi ubestrideligt er klar over ofte rammer mennesker, som har et ensidigt og monotont arbejde. Vi har en betydelig viden om, at der er problemer. På den anden side er vi også klar over, at det er meget, meget vanskeligt at lave regler for dette område. Her skal vi have parterne med på banen, og det, Folketinget nu gør, er klart og tydeligt at sige ikke kun til regeringen, men til arbejdsmarkedets parter, at nu er tålmodigheden ved at nå bristepunktet, nu skal der ske noget, og nu må parterne på arbejdsmarkedet for alvor tage fat på denne – skal jeg erkende – svære, men altså også meget vigtige opgave.

Endelig skal vi jo ikke glemme, at det er vores fælles forpligtigelse at udnytte det europæiske arbejdsmiljøår til at skabe opmærksomhed om arbejdsmiljøproblemer, skabe opmærksomhed om, hvordan vi alle hver på vores plads kan gøre en indsats for et bedre arbejdsmiljø. Og selv om der har været lidt stridigheder undervejs her i løbet af debatten – jeg har endnu ikke opdaget dybsindigheden i alle disse stridigheder – så betragter jeg det alt i alt på den måde, at vi alligevel trods alt er enige om at gøre en fælles indsats for at få et positivt udbytte af det europæiske arbejdsmiljøår.

Jytte Andersen (S):

Jeg skal her i anden omgang tilkendegive Socialdemokratiets holdning til den dagsorden, som hr. Tommy Dinesen har foreslået sammen med regeringspartierne og Det Radikale Venstre.

Vi synes – og det er jo fremgået af debatten i formiddags – at det er en aldeles overflødig dagsorden, det er en ligegyldig dagsorden, det er en dagsorden, der ikke er forpligtende til handling på nogen som helst måde.

Der er instrumenter i den nugældende arbejdsmiljølov, som giver ministeren beføjelser, ja faktisk forpligtelse til at gøre noget på de områder, som vi tydeligvis alle sammen er optaget af. Det er alene et spørgsmål om, at ministeren løber lidt stærkere. Vi vil naturligvis ikke, når der i arbejdsmiljøloven eksisterer instrumenter til den handling, vi gerne vil, forhindre arbejdsministeren i at bruge sine instrumenter ved at stemme imod dagsordenen. Det vil vi naturligvis ikke forhindre, og det ville vi jo komme til at tilkendegive, hvis vi stemte imod en aldeles overflødig dagsorden. Så vi vil undlade at stemme til den dagsorden.

Der har været tale om, at denne debat skulle koncentrere sig om det, der skete i EF. Vi har altså den opfattelse i Socialdemokratiet, at det er kolossalt vigtigt, at vi både interesserer os for vores eget miljøudviklingsarbejde og vores internationale arbejde. Ja, vi har faktisk den opfattelse, at de to ting ikke er modsætningsfyldte, men faktisk hænger sammen. Vi tror på, at hvis vi i Danmark kunne feje for egen dør, ville vi absolut stå stærkere i miljøarbejdet, når vi skal ud og prøve at overbevise de andre EF-lande om, at de skal gøre det på en anden måde, end de gør i øjeblikket. Derfor har vi valgt den konkrete form i vores dagsorden. Vi har valgt at sige, at der er nogle områder, der skal accelereres på, og jeg vil godt nævne nogle af punkterne.

Vi synes – og det er også vores indtryk, at parterne på det offentlige arbejdsmarked har givet udtryk for det samme – at det er vigtigt at få sat gang i og accelereret arbejdet i den offentlige sektor. Der er faktisk mere end 100.000 offentligt ansatte, der ikke er omfattet af bedriftssundhedstjenester, og som arbejder i arbejdsfunktioner, som er kolossalt belastende.

Vi mener heller ikke, det er overflødigt at signalere, at de små og mellemstore virksom-

[Jytte Andersen]

heder skal have nogle muligheder for at udbygge deres . . . . .

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Det er formanden en stadig kilde til forundring, at man ikke forstår, at man kommer ind i en sal, hvor der arbejdes, og at det kræver stilhed.

Jytte Andersen (S):

Jeg tror, det var fru Lone Dybkjær, der sagde, at Socialdemokratiet ville det hele. Nej, vi vil ikke det hele, ikke på én gang, for det ved vi godt er en stor mundfuld, men vi vil gerne have, at ministeren får pålagt af Folketinget, at han skal bruge de instrumenter, der er, til en bred indsats på alle de områder, som er klarlagt i vores dagsordensforslag.

Og der er meget, der tyder på, at ministeren har brug for hjælp. Der er i virkeligheden utrolig meget, der tyder på det, når ministeren i sit svar her kan sige, at regeringen er så glad for denne dagsorden, fordi det i den præciseres, hvem der skal gøre hvad.

Jeg vil godt nævne over for ministeren, at § 8 i arbejdsmiljøloven siger, hvad arbejdsministeren kan og skal gøre, og i § 13 og § 66 er ministerens rolle i forhold til udvikling af arbejdsmiljøområdet meget klart beskrevet. Og her står ministeren så og siger, at det er godt, vi har fået en dagsorden, som fortæller, hvem der gør hvad. Det står i arbejdsmiljøloven, som ikke er ung, men faktisk er ganske gammel, så den bemærkning, som arbejdsministeren kom med, er nærmest katastrofal.

Jeg vil godt til allersidst ønske SF tillykke med selskabet, men jeg vil samtidig sige tak for bidraget til, at vi fik diskuteret disse arbejdsmiljøemner. Vi håber, at vi kan komme videre også på den hjemlige banehalvdel, men vi støtter altså ikke den dagsorden, som er foreslået af hr. Tommy Dinesen.

Tommy Dinesen (SF):

Jeg skal naturligvis ikke tage debatten op igen, men jeg vil da godt appellere til, at den socialdemokratiske ordfører prøver at læse en artikel i Information i dag bl.a. om syerskers arbejdsmiljø; det er 300.000 danskere, det her drejer sig om – men jeg skal ikke gå ind på det.

Jeg skal heller ikke gå nærmere ind på det, som hr. Taanquist var inde på med hensyn til,

om man skal betale til arbejdsskader, efter hvor mange arbejdsskader man har inden for branchen. Det er noget, som vi har været ude at diskutere rundt om i landet, det er en interessant ting, det er noget, vi er enige om, men det er ikke rigtig det, vi har for i dag.

Jeg vil godt sige tak til fru Jytte Andersen for de sidste ord. Jeg synes også, at det har været en god debat, selv om enigheden måske er lidt på tværs af salen i dag, men jeg vil da håbe, at den debat, vi har haft i dag, vil være med til at starte den debat og de aktiviteter, der skal foregå til næste år – og de må selvfølgelig også gerne komme forinden – hvor det er europæisk arbejdsmiljøår.

Tak til ordførerne, og jeg skal naturligvis appellere til, at så mange som muligt stemmer for det dagsordensforslag, der er fremsat af et flertal.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 4 af Tommy Dinesen (SF), Pia Christmas-Møller (KF), Charlotte Antonsen (V), Lone Dybkjær (RV) og Glønborg (KRF)

vedtoges med 63 stemmer (KF, V, SF, CD, RV og KRF) mod 7 (FP); 46 (S) stemte hverken for eller imod.

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 5 af Jytte Andersen (S) (se foran).

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 6 af Poul Nødgaard (FP) (se foran).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 9:

Forslag til lov om ændring af lov om apoteksvirksomhed. (Udligningssystemet).

Af sundhedsministeren (Ester Larsen).
(Fremsat 2/10 91).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Martin Glerup (S):

Socialdemokratiet lægger vægt på, at alle uanset bopæls- og indtægtsforhold har let og hurtig adgang til at få den nødvendige medicin til en rimelig pris. Vi lægger også vægt på, at udlevering foretages af folk, som kan give grundig besked om medicinens virkning og bivirkninger. Ud fra de synspunkter vil vi gerne se nærmere på forslaget til ændret udligning.

I dag sker udligning af ca. 30 mio. kr. på grundlag af apotekernes omsætning på over 5 mia. kr. Formålet med udligningen er naturligvis at sikre en rimelig dækning med apoteker landet over, så man ikke, som det var tilfældet med vagtapoteksordningen, henviser nogle borgere til at køre over 100 kilometer for at hente medicin efter normal åbningstid.

Men at knytte udligning ensidigt sammen med omsætningen har i visse tilfælde vist sig u hensigtsmæssigt, navnlig fordi udligningen stiger progressivt med omsættningens størrelse. Det har betydet, at nogle apotekere med stor omsætning er blevet ramt uforholdsmæssigt hårdt. Samtidig er udviklingen inden for medicinområdet gået så hurtigt, at det er svært at leve med det nuværende ret stive system, hvor enhver justering kræver ændring af loven. Derfor er det vigtigt, at der kan blive større smidighed på området.

Det sker ved at give sundhedsministeren et par centrale bemyndigelser. Forudsætningen for, at Socialdemokratiet kan gå med til det, er, at de mindre apoteker ikke bliver ladet i stikken, og jeg vil gerne have ministerens tilsagn om, at den ændrede udligningsordning ikke i sig selv forårsager lukning af apoteker. I samme forbindelse vil jeg gerne spørge ministeren om, hvor stort udligningsbeløbet mellem apotekerne efter det foreliggende lovforslag anslås at blive.

Det er vigtigt, at også befolkningen i de mere spredt bebyggede egne har et apotek i nærheden. Det er naturligvis også vigtigt, at apoteker med stor omsætning i de større byer har rimelige udviklingsmuligheder. Socialdemokratiet vil på baggrund af de ting, jeg her har nævnt, gå positivt ind i den videre behandling af det foreliggende lovforslag.

Karen Højte Jensen (KF):

Jeg vil gerne på den konservative gruppes vegne udtrykke tilfredshed med, at ministeren i samarbejde med Apotekerforeningen er blevet enig om indholdet i dette lovforslag, som vi så kan støtte. Det gælder såvel selve bruttoavanceansættelsen på 160 mio. kr. som ændringen af udligningssystemet og avancestrukturen.

Vi mener, at det grundlæggende princip fra apotekerloven og udligningssystemet, som vi var enige om i 1984, skal videreføres, således at der fortsat sikres apoteksvirksomhed i alle dele af dette land.

Jeg har stor forståelse for, at den avancestrukturomlægning, som dette lovforslag indebærer, medfører nogle skævvridninger i udligningssystemet, og det vil vi gerne følge op, således at der bliver en bedre sammenhæng. Vi mener i øvrigt, at det er vældig vigtigt, at der nu bliver taget fat på avancestrukturen, således at der bliver mere sammenhæng mellem de reelle omkostninger ved at få et produkt over disken og den avance, man får.

Mariann Fischer Boel (V):

Forslaget fra sundhedsministeren lægger op til en revision af apotekernes udligningsordning, der stammer tilbage fra 1985. Ideen med udligningsordningen er den, at det også skal være muligt at drive apotek i områder, der er så tyndt befolkede, at der reelt ikke ville være omsættningmæssigt grundlag for at drive apotek i disse områder.

Formålet med lovforslaget er at justere og tilpasse udligningssystemet, da de ændrede avancemæssige forudsætninger har betydet en helt utilsigtet konsekvens, især for de store apoteker med den store omsætning.

Det er også hensigten at ændre apotekernes avancestruktur, så det er den reelle omkostning ved den enkelte ekspedition, der skal dækkes af avancen på det enkelte medicinprodukt. Forslaget lægger op til, at avancen skal beregnes som en procentsats af indkøbsprisen plus et fast beløb. Det vil betyde, at der vil ske en stigning i prisen på de helt billige lægemidler, og at de dyre lægemidler vil falde i pris.

Med forslaget er det ikke meningen at man vil dæmme op for apotekernes tilskyndelse til at rationalisere, og derfor baserer man udligningen alene på omsætningen af receptpligtig medicin til enkeltpersoner, det vil sige, at man